

6
M
B
E
R
6

ROMAN

N^o

7

Kevade tulek.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1931. A. X. AASTAKÄIK.

Hind 40 senti.

ROMAAN Nr. 7

SISU:

- Friedrich Jakobsen: Häbiplakk.
 Alvin Römer: Süüdlane.
 P. Grünfeldt: Lohutus.
 V. Granville Schmidt: Surnmale määratud
 Antero Belletti: Hotellirott.
 R. J. Kreutz: Lumetorm.
 Kana ja muna.
 Ed. Vöhrmann: Mis sinust mõtlen.
 J. J. Petrovsk: Tannenbergi lendur.
 Ivan Turgenjev: Luule proosas.
 Otto Hermann: Salavõrgud.
 Tõtt ja nalja.

„Romaan'i“

uued, osaliselt alandatud
 tellimishinnad 1931. a.:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 7.50
9 „ (18 „)	6.—
6 „ (12 „)	4.—
3 „ (6 „)	2.—
2 „ (4 „)	1.50
1 „ (2 „)	—80
Üksiknumber	—40

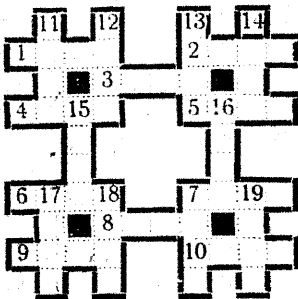
„ROMAAN'i“ talitus

Tallinn, Müürivahe 16. Tel. (2)12-53.

Ristsõnade mõistatus.

Nr. 7(217).

Seadnud Em. Guimann.

- Vereimeja ussike vees
- Veeloom.
- Inglise pinnamõõt.
- Teotus.
- Tule osa.
- Suویتuskohi Tartu lähedal.
- Grimäss.
- Lõunelääs.

Ülalalt alla:

- Vedel pori.
- Alati.
- Kana toode.
- Üksiklane.
- Sade.
- Idee.
- Varandus.
- Kangem sugupool.
- Veesõiduk.
- Kergats, edev.

Sõnade tähendus:

Vasemalt paremale:

- Akna kale.
- Ääresisselõige.

Lahendus ilmub Nr. 11(221).

Lahendus

Nr. 4(214).

23	24	26	27	30	31	33	34
15	22	21	19	38	36	35	42
14	16	20	18	39	37	41	43
13	12	17	10	47	40	45	44
6	7	11	9	48	46	50	51
5	4	8	2	55	49	53	52
3	1	56	54				

Alates Nr. 1 saame kuninga kõnnaku abil järgmise Juhani Liivi luuletise:

Sa tulid nagu päikene —
 Ja ilm lõi särava:
 Sa tulid nagu päikene
 Ja õnn käis sinuga.
 Sa tõusid nagu päikene
 Ja paltsid südame;
 Sa kadusid kui päikene
 Oõ musta hõlmasse.

Juh. Liiv.

MAGISTER VIECKMANN'I UUDIS!

Isotöötav **seebirkas**
 pesupulber

LUMOL

peseb pesu pimestavalt valgeks
 ilma **tööta**.

En gros

Riide- ja moeäri

En detail

J. DELSKY

Tallinnas, V. Karja 1. Telef. (2)15-03.

Eri kaubad: küбарad, pesu, kindad, trikoo- ning koetud kaubad.

Odavad hinnad.

Viisakas teenimine.

Aknakardinaid

pikee- ja fülltekke,

voodi- ja lauapesu

soovitab suures valikus

I. Mespak'i pesu- ja kar-
dinakauplus.

S. Karja 3 (Scheeli panga kõrval) ja Estonia all 4.

G. Heinmann'i

kondiitriäri ja kohvik

Suur Karja 4 telef. 20-47.

Oma tööstuses valmistatud shokolaad, tordid, koogid, küpsised, Wiini ja kollane sai. Pühiks kõikisugu mune, jäneseid, ning vigureid shokolaadist ja martsipanist.

Kõik riigi- ja omavalitsuseasutused, äriomanikud ja töösturid, kes vajavad **kummitempleid** ja **vaskpitsateid**, tellivad neid

kummitempli tööstus

„PERFEKT'i“ juurest.

Tallinn, Nunne tän. 8, tel. 20-16.

Pudukauba-ladu

O. PILV

Veneturg 3.

Suurim pudukauba ladu soovitab rikkalikus valikus kõikisugu pudukaupa, nagu sukke, kindaid, sokke, pitse jne.

Soodus pühade kinkide ostukoht!

Müük suurel ja väiksel arvil.

P. P.

Teatan oma lugupeetud töötarvitajale et olen oma plisseerimise, pesutikanduse, dekateerimise ja nõopide tööstuse

S. Roosikrantsi tänavalt nr. 15 krt. 3.
üleviinud

Harju tänavale nr. 32,
hoovi peal majas.

Lootes, et Teie austate mind oma tellimistega, jään

Kõige austusege

Vilh. Indermitte.

Kõige kasulikum sein-, laua-,
tasku- ja käekellade, kuld- ja
hõbeasjade ostukoht on

S. Tartu mnt. 53, äris.

Oma kulla-, hõbesepa-, kuldamis-, hõbetamis-
ja graveerimistöökoda **S. Tartu mnt. 70-a.**

Soodus leeri- ja pühadekinkide
ostukoht.

Alalistele ostjatele kindlad % % Tellimiste
kiire ja korralik täitmine.

Austusega **E. G. Keri.**

V. I.

„Romaani“ lugejaskond!

Minu avaras söögimajas

Suur Tartu mnt. 16

voite saada odavaimate hindadega
hästimaitsvaid hommiku-, lõuna-
ja õhtusööke.

Austusega

A. Põlder.

Kodumaa

Vabrikute Riidekauplus

HEINRICH TOFER

Tallinn, S. Karja 15, tel. 18-03

Vill

Puuvill

Kunstiid.

Müük suurel ja väiksel arvil.

ALEX. ED. JÜRGENS

MEHAANILINE GRANIIDI JA MARMORITÖÖSTUS

ASUT. 1851 * TALLINN: KAUPMEHE T. 7

VALMISTAMINE JA LAAGER: HAAVA KAUNIS-
TUSESEMED, MONUMENDID J.N.E.

Kunst-fototööstus

„AGA“

Tallinnas, Vene 1-19.

Valmistab igasugu kunst-päevapildi töid,
koduseid- ja välisülesvõtteid, grupepilte,
amatöörtöid, suurendusi jne.

Koolidele ja gruppidele suur hinnaalandus.

Töö kiire ja korralik; hinnad odavad.

**I-ne Eesti Mehaani-
line Suletööstus**

Tallinnas, Vene t. 27. Telef. 20(7-94)

(vastu Kommertshotelli, kangi alt läbi)

Linnusulgede ümbertöötamine,
ostmine ja müük suurel ja väik-
sel arvil. **Valmis padjad, soh-
vapadjad, kapok j. n. e.**

Rottmaan

Nr. 7 (217)

Aprill 1931

X. aastakäik.

Kevad üleestõusmise müsteeriumis.

Arnold Liiv.

Kergelt ja kiirelt heidab emakene maa-pind endast kevadpööripäeva järele külma talvevaiba. Kas suutis teda selle töö juures aidata ainult päikese valguse soojus? Osalt küll, kuid suurim tegur oli emakese maa rinnas küdev hõõgtuli. Sisemine soojus andis kätt välisele ilmaruumi avarusest tulnud päikese kiirtele — tegid ühisjõul imet, kutsudes välja elukülluses naeratava kevade . . .

Igasse elujõulisesse seemnerakesesse, mis uinunud aastaid, on peidetud tarretanud olekus hõõgtuld, sisemist soojust, elujõudu. Kevad-valgus, soojus ja niiskus äratab uinuvates seemnerakeses ning juure kannastes käärima kord peidetud hõõgtule — tahte elada . . .

Imetlegem looduses peituvat elujõudu, mis kütünlakuu pakasele vaatama paisutab pajuurbi heinamaal lumihangedes väikesteks, pehmeteks „kassikäppadeks“ . . .

See vaid näide puude sisemisest elujõu soojusest, mis võidab talvekülmutuse.

Iga inimhinge on peitnud elu teatud hulga sisemist hõõgtuld. On inimesi, kes enda rinnas kannavad määratud tulemägesid, mis endast kogu aastakümneid puistavad välja soojust — energiat võitlusteks oma paremate töökspidamiste eest niivõrd oht-ralt, et seal juures soojendavad kogu oma kodumaad . . .

Maailmad, mille rinnast kustunud sisemine tuli, muutuvad kõlbmatuteks, surnud tom-pudeks ja rändavad kahvatu kuuna kurvalt

igaviku õuel . . . Ja inin-rind, kui kustub tas sisemine hõõgtuli, variseb külma mullana kokku . . .

Mida suurem see hõõgtuli, mida toonud inimitaim ellu tärkates endaga kaasa, seda suurem on tööhulk, mida ta suudab toimida enda ja oma kodumaa heaks. Inimesed, kes jäänud tuletornidena paistma inimkonna ajalukku, omasid määratud arvul sisemist hõõgtuld — hingelist suursugusust — määratud tahtejõudu . . .

Igasugustele raskustele vaatamata löövad elus läbi ja tõusevad koguni teisi juhtima just need, kes on osanud paisutada vägevaks jõuallikaks oma hinges peituvat hõõgtule . . .

Meie rahvas oleks orjaõös kahtlemata kustunud, kui tema hinges poleks mitte põlenud rahvustunde hõõgtuli, mis kandis ta kõigist raskustest läbi vastu uuele kevadele . . .

On ülim aeg kasvatada, õpetada meie rahva nooruses, tema hinges koondama omapärase rahvustunde hõõgtuld . . . Ilma sisemise hõõgtuleta kustub üksik isik enne-aegu ja kaob terve rahvas viljatult rahvaste tööareenilt . . .

Olgem kuumad sisemisest rahvustunde soojusest igale õilsale tööle kodumaal, nagu kirev elutülestõusmise müsteerium kevadel, ehk jälle kustund ilmadena külmad, kuid mitte leiged, sest need sülitab elu endast välja . . . Seda tuletagu meile meelde ka see kevad oma tülestõusmise imega looduses ja inimhinges . . .

Häbiplakk.

Saksa kirjaniku **Friedrich Jakobsen'i** romaan.

7

Pimedam veel oli tee, mida läks Gustav. Kuuvalgus oli jõuluööd ainult narrinud ja oli uuesti kadunud paksude pilvede taha ning pilvedest tuli uus vihmavaling.

Mehaaniliselt, ilma selgete mõteteta astus Gustav edasi. Oja kohas ta pahemal käel ja sellest märkas ta, et ta sammns maantee sihis.

Kui oli jõudnud selleni, peatus ta: Kuhu ta siis õieti minna tahtis? Üleval Grödes säras veel ainus tuli, see tuli ülemmetsniku majast. Seal istusid koos õnnelikud inimesed. Ametkonnakohtunik oli nende keskel. Ehk ka doktor.

Ei, see mitte enam. Sõiduk müris, Berger sõitis orgu tagasi ja et tal oli latern kaasas, langes kuma Gustavile, kes oli veidi kõrvale astunud.

Seal peatas arst. „Olete teie see, härra Jahn? Kas ootasite mind siin? Vanamehega ei ole ometi lugu halvem?“

Gustav seletas, et isal võrdlemisi hästi minevat ja Berger kohendas end istmel.

„Tunnen seda. Sarnane seisukord vaheldub kiiresti. Lootust ei tohi iialgi jätta, kuid ma soovitaksin teile siiski kõige pahema vastu ette valmistatud olla. — Hotti Liisi!“

Kõige pahem!

Gustav seisis veel tükk aega ja vaatas aeglaselt kaduvale sõidukitulele järele. Mis oli ses hirmsas seisukorras kõige pahem — elu või surm?

Kui oleks olnud kindel, et mölder sureb kõige lähemel ajal, homme või ülehommega juba, oleks asi olnud võrdlemisi lihtne. Ametkonnakohtunik ööbis külalisena ülemmetsniku majas ja võis igal ajal kutsutud saada. Surijad soovivad südametunnistust ka ilmaliku õigluse ees kergendada ja kui tunnistus oli üles kirjutatud ja kui suur lunastaja ja lepitaja surm oma pitsati selle alla oli surunud, oli süütult kahtlustatu au tagasi võidetud ja kurjategija pojalt ei olnud muud teha, kui isa vaikselt matta.

Kuid loodus mängib tihti imeliselt. Võis juhtuda ka nii, et südametunnistuse kergendus tuli loodusele appi ja surm tagasi tõmbus, et teha ruumi õiglusele.

Siis tuli piinlik uurimine, siis tuli otsus ja karistus.

Vangla — võib olla koguni timuka kirves.

Gustav oli tõstnud juba jala, et minna ülemmetsniku maja poole, kuid kokkus nütid tagasi. See oli võimatu, see oli võimatu, loodus oli selle vastu kohust kurjategija aseme ette juhatada, kui see ise ei olnud sellega nõus.

Jah, kui kingsepp oleks istunud veel vanglas „eluaegsete“ nimekirjas, oleks asi olnud teisiti, siis pidi loodus vaikima ja tõe õigusele pääsema — kuid Riemann oli vaba, ta elu ei olnud enam hädaohus, vaid ainult ta au.

Ainult!

Jälle heitles Gustav seesmiselt. Ta tahtis veskisse tagasi minna ja isa põlvedel paluda, et ta kutsuks kohtu. Kuid siis seisis jälle ta silmade ees too õudne stseen, kui vanamees lasi aknad katta ja ukse lukustada, kui ta oli sosistanud ja üksikute lausete vahel kuulatanud.

See tunnistus ei olnud määratud maailmale, see sosistati poja kõrva sisse, et takistada abielu süüdlase poja ja ohvri tütre vahel.

Ta paneks vastu, kui Gustav kõneleks kohtust, ta sureks hirmust südamerabandusse, kui kohtuniku jalad ukse taga seisaksid.

Mälestus tunnistuse põhjusele kutsus Gustavis esimest korda esile mõtte oma armastuse peale. Selle viimase tunni kestel — sest vaevalt oli rohkem aega kadunud — oli Annemarie olnud vari, mis seisis suures kauguses ja ikka rohkem kahvatas. Nütid astus ta äkki ette ja mõjus nagu magneet raua peale.

Ta pidi kõik teada saama!

Ka see oli ebaselge mõte, kuid ta ei halvanud, vaid muutus tegutsemiseks.

Gustav hakkas aeglaselt kingsepaühiti suunas minema. Sadas ikka veel ja oli kott-pime, oli kuulda ainult metsakohin ja maja tumedad piirjooned ilmusid alles nähtavale, kui neid võis peaaegu käega puudutada.

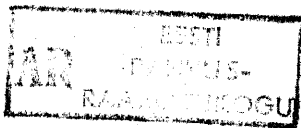
Külalt kostis kesköö kellalööök, sees magasid vist ammu kõik.

Gustav tundis majatimbrust hästi; majaksest paremat kätt olid elutoa kaks akent, kus oli Riemanni töötuba ja kus ta magas; ümber nurga oli Annemarie kambriaken.

Ja nütid seisis Gustav selle ees.

Mis nütid?

Kui ta tahtis tüdrukuga kõnelda, pidi ta

selle äratama, pidi ruudule koputama, tasa ja vargsi kesköö tunnil, armastaja armsama akna taga.

Annemarie kohkub unest, küsib, tunneb sosistava hääle ära.

Taevas, missugune tüdruk kogu maakeral kahtleb sarnases seisukorras silmapilgukski armastaja kavatsustes? Ta pahandab, nutab ja avab akna.

Ja kui ta käevarred ta kaela ümber paneb, peab Gustav talle sosistama: „Ära puutu mind — olen mõrtsuka ja vaelevanduja poeg! Mu isa on süüdi, et sinu isa vangla sattus!“

Võimatu!

Gustav lasi käe langeda, mille oli juba tõstnud, pööras ümber ja läks otseteed metsa.

See võttis ta vastu sünges üksilduses. Teid oli temas küllalt, kuid vihm oli nad pehmeks muutnud ja pimeduses ei olnud neid näha. Ja oli ka ükskõikne, kas kobav jalg astus rattarööpaid mööda või libedal samblal või mädaneval rabal. Oli ükskõikne, kas võsa end põlvede ümber põimis või männi niiske oks näkku löi.

Gustavil ei olnud sihti ega tunnet, tal oli ainult üks mõte, mis ikka sügavamini ta ajju tungis: „Sa pead rändama ja rändama, kuni sureb isa, ja siis karjud sa ta saladuse maailma!“

Kas oli ta juba surnud?

Veskis magavad kõik ja et on püha, siis heleda hommikuni. Majaisa on ükski ja ei või end aidata. Ehk tõusis ta, et voodi minna ja kukkus teel maha. Siis seisab koer ta kõrval ja lakub ta nägu.

Ja kui nägu on külmaks muutunud, istub ta surnud peremehe juure ja hulub. —

Paar korda kukkus Gustav maha ja tal oli tundmus, nagu peaks ta lamama jääma. Kuid vihm langes ta peale ja vesi vulises ta ümber ja tas ärkas elutung.

Ta ei olnud kedagi tapnud, ta ei olnud vaelevannet andnud, tema süü läbi ei olnud ükski vanglasse sattunud!

Nii tõusis ta ikka uuesti ja vankus edasi. Lõpuks löi ta otsaesisega mingisuguse eseme vastu, kuid see ei olnud puu, vaid metsamaja, nagu nad seisid üksikutes kohtades ja olid täidetud heintega.

Sinna ronis ta sisse. See oli nagu tookord, kui Riemann lahkus vanglast ja otsis küttnis ulualust.

— — —

Taevas oli hommikul peale seda jõuluööd vihma järele jätnud, kuid oli tõusnud torm

ja Gröde elanikud, kui kohtasid tüksteist külatänaval, pidid jõulutervitusi karjuma, et kuulnud saada.

Mõned aga astusid mõnda kaitstud nurka kokku ja sosistasid omavahel ja siis käis tume, ebamäärane kuulujutt suust suhu.

Mölder Jahn olevat surnud.

See suremine olevat olnud täiesti ebaloomulik. Sest pere olevat maganud ja poeg olevat majaanikud äratanud.

Teised aga arvasid, et mölder nii kergelt ei sure, sest Jahni perekonnas olevat kõrge vanadus kombeks!

Muidugi tungis teade ka ülemmetsniku majja. Naised uskusid seda ja olid rõhutatud surmavarjust, ülemmetsnik aga raputas pead ja ootas ametlikku teadaannet, mis talle kui registreerimisametnikule kõige esiteks pidi tulema. Ametkonnakohtunik Wolff oli veel uskmatum, sest mölder ei olnud näitunud surijana. Kuid keegi ei tahtnud sinna minna või sinna saata. Näis, nagu oleks mölder äkki kaotanud kõik sõbrad ja tuttavad ja pealegi ei lähe see, et majas lastakse järele pärida, kas surm tõepoolest külas on käinud.

See teade peab tulema leinamajast.

Kuid ametkonnakohtunik tahtis veel Waltheri lese juure minna. Ta kiirustas minekuga, sest eile õhtul oli küll kaunis kena olnud, kuid doktori ootamatu ilmumine oli siiski seganud mõnusust ja takistanud põhjalikku kõnelust mõlema noore vahel.

Kihlussöök oli veel keetmata.

Erna saatis külalise mõned sammud Waltheri lese maja juure.

„Eit on umbusklik,“ ütles ta, „teie ees jääb üks kinni. Ja doktor tegi ta vist eile araks.“

Kuid imelikul kombel ei olnud nii. Kas oli Martha Waltheril selge päev või vaimuhaige kavalus tegi ta ettevaatlikuks. Kui ametkonnakohtunik Erna juuresolekul sellest algas, et inimesed kõnelevad ta vihavaenust kingsepa vastu ja et Riemann oma süütust oli tõendanud, jäi ta rahulikuks ja noogutas pead.

„Tõesti, härra ametkonnakohtunik? Kui teie seda ütlete, siis on asi nii ja siis pean mujalt otsima.“

Metsast on leitud tore püss — nii tore nagu kingsepal ialgi ei ole olnud. Kes teab, kes teab, kuidas lugu õieti on?“

Ametlikuks vahelesegamiseks ei olnud põhjust. Ka doktor Berger oli samal arvamisel olnud ja Wolff hakkas minema.

Eit saatis paari majaukseni; ja tegi isegi naljatava tähenduse, nii et Erna punastas

ja siis, kui ta juba uksel seisis, lendasid ta rahutud silmad äkki Oruveski poole, mille korstnast tõusis kerge suits.

„Kas on tõsi, mis inimesed kõnelevad, härra ametkonnakohtunik? On mölder surnud?“

„Ma ei tea seda,“ vastas Wolff.

„Ei, ei, niisugune mees! Kaheksaküm-
mend on nad kõik vanaks saanud. Kuid see
tuleb, kui jookstakse öösel igailmaga met-
sas ringi, selle asemel, et voodis magada.“

Ametkonnakohtunik jahmatas ja pööras
kiirelt eide poole, kuid Erna pilgutas talle
silmi. Õnnetu selge tund oli vist möödunud
ja esile tulid jälle veidrad mõtted.

Wolff oli mõtlik ja ütles edasi minnes:
„Preili Erna, mis see oli? Mölder öösel
metsas?“

„Fantaasiad!“ vastas tüdruk.

„Kuidas ta seda teab?“

„Ta käib vist öösel ringi ja näeb siis
tonte.“

Erna mõtles rohkem lahkumisele, kui teise-
tele asjadele. Küla viimase maja juures
ulatas ta ametkonnakohtunikule käe.

„Nagemiseni, härra ametkonnakohtunik!
Kui teile eile meeldis — Gröde ei ole maa-
ilma serval.“

Ja see vastas mõtetes: „See oli imeilus,
preili Erna, tulen kindlasti jälle, Võib olla
varsti — õige varsti juba.“

Seal juures läksid ta silmad Oruveski
poole, siis vaatas ta tüdrukule otsa ja siis
läks ta.

Erna aga vaatas talle järele, hoidis küba-
rat tuules kinni ja poimises: „Nad on kõik
ühesugused, need juristid. Kui oleksin „koh-
tuasi“, oleks ta kindlasti lõunasöögile jää-
nud.“ —

Kui Wolff oli kingsepahüti kõrgustikul,
nägi ta kedagi metsast tulevat, ühte meest,
keda torm ajas enese ees ja kes näis täie-
likult väsinud.

See oli Gustav Jahn.

Palja peaga, verine rätik ümber otsaesise,
astus ta nagu unes, läks kümne meetri
kaugusel risti üle ametkonnakohtuniku tee
ja pööras alla veski poole. Ta ei olnud teist
nähtavasti märganudki ja ei pööranud ka
pead, kui Wolff talle järele hüüdis.

Noh, see võib juhtuda. Võib juhtuda, et
keegi, kes läheb tormiga metsa, saab tabat-
tud langevast oksast ja kaotab poolenisti
meelemärkuse. Kuid kas võib juhtuda, et
poeg eksib metsas, kuna isa lamab kodus
surijana?

Ametkonnakohtunik Wolff jatkas pead
raputades teekonda. Erna oli õieti arvanud,

ta peaaigus hakkas arenema „kohtuasi“, kuid
niidid olid nii segased nagu siidilõimel,
mille Erna eile õhtul üles oli kerkinud.

Ja kohtuniku abist hoolimata ei olnud ta
sellega valmis saanud.

Kuni heleda päevani oli Gustav poolui-
masena tõukest vastu otsaesist metsamajas
pikutanud. Siis äratas teda tormi hulumine.

Heameelega oleks ta jäänud, kus oli.
Teda oli vallanud mingisugune apaatia,
millest teda ainult üks mõte virgutab: Nüüd
sureb isa!

Ta pidi ju surema, muu ei olnud mõeldav;
kui iialgi, siis oli sel puhul surm ainsaks
lahenduseks. Taevast pidi olema kurt ja tä-
heldus meeltepettus, kui tuli teisiti.

Ja Gustav tungis sellesse mõttesse. Lõ-
puks tuli tal kaunis pühalik meeleolu ja ta
mõtles, et mees, keda lähematel päevadel
auga maetakse, oli seisnud talle ikkagi kau-
nis lähedal. Olgugi ta süü raske, kuid
emake maa pidi ta enne katma, ennekuul
algas ilmakoosus. Ei tohtud unustada, et ta
kuriteo algus pesitses rahva teadvuses ja et
tagajärjed olid tulnud paratamatult.

Nii kaua kui kohas mets, kestis see ime-
lik meeleolu. Kuid kui Gustav maanteele
astus, kui ta nägi veskit all orus ja iga
samm ta teadmisele lähemale viis, tundis
ta äkki meeletut südamekloppimist. Leina-
maja võib sees kanda leina ja kombe jälgi,
väljast ei ole midagi näha, ja on nagu iga
teinegi maja — isegi suitsev korsten ei
anna õigust järelduste tegemiseks, sest ela-
vad tahavad süüa ja juua.

Veski avaldas küll vaikset muljet, kuid
oli kõrge püha, sellepärast ei liikunud ratas
ega pere.

Kuid möldri kambriaken ei olnud kaetud.
Seda tehakse, nii kaua kui surnu lebab ase-
mel, eriti maal on inimesed vanade kom-
metega valjud; nad avaldavad sel viisil
suure osa omast leinast.

Möldri hundikoer lamas majaukse ees
tuulest kaitstud kohal. See oli ta lemmik-
koht ja ta ei olnud tänagi sellest harjumu-
sest loobunud. Siis tõusis ta, tuli perepojale
saba liputades vastu ja litsus koonu usalda-
valt ta peopessa.

Seda ei tee koer, kelle peremees on sur-
nud, vaid ta peidab end või valvab surnu
toaukse ees.

Kojas soris vana majapidaja seal seisvas
kirstus. Ta oli nii kaua perekonnas, et ni-
metas poega eesnimega, ja kui ta teda nägi,
lõi ta käed kokku.

„Noh, Gustav, kus olite siis teie? On see mõni viis öösel minema joosta ja meid mures maha jätta?“

Siis nägi ta, et Gustav kobas seinaga ja kaastundmus pääsis esile.

Ta pani käe Gustavi käsivarrele ja hakkas sosistama. „Teie ei tarvitse ehmuda, Gustav, kõige pahem on mööda. Kuid sel ööl mõtlesime tõsiselt, et tuleb ots. Kui Tiiras ei oleks nii valjult haukunud, ma ei oleks ärganudki, kuid nüüd leidsin teie isa voodis ja meelemärkuseteta. Panin talle niiskeid rätte pea peale, kuni ta tuli meelemärkusele ja siis nõudis ta tugevat kohvi. Siis tuli muutus; Gustav, pühal ööl, nüüd käib ta käsi juba paremini ja ta tahtis juba tõusta, kuid seda ma muidugi ei lubanud.“

Jutt voolas nagu oja väljas ja Gustav hoidis ikka veel seinast.

Eit mõistis seda hästi, sest ei ole väike asi ära olla ja isa on vahepeal haua äärel. Ta silistas Gustavi põski, võttis ta käe ja tõmbas ta tuppa.

Sel oli võimatu end vabastada ja ära joosta ja Gustav astus vankudes sisse, kuna proua Welsch ukse sulges ja siis kirstus edasi soris.

Mölderi istus voodis. Ta terav kõrv oli kuulnud, et väljas midagi sündis, kuid ta ei teadnud kindlasti, kas see oli poeg või keegi teine. See võis ka keegi teine olla, näiteks vahtmeister Kunze või ametkonna-kohtunik ise.

Kui ta sisseastuja ära tundis, lödvenes ta näol põnevus veidi, kuid umbusaldus ja kartus jäid alles.

„Nii,“ ütles ta, „sa tuled siis viimaks ometi! Eile õhtust saadik, kui ametkonna-kohtunik siin oli, laman — nagu mulle jutustati — palavikus ja jampsin. Ma olevat kõige hullemaid asju kõnelenud. Ja oma poeg jätab mu maha! Sul oleks vist armas olnud, kui ma ei oleks tulnud meelemärkusele, sest Oruveski on ilus pärandus!“

Seda oli ta siis viimastel tundidel välja mõelnud! Ta oli tulnud hullule mõttele kujutada oma surmahirmust väljapigistatud tunnistust jampsimisena, nüüd, mil surm oma käe tasta järele oli tõmmanud!

Gustav istus toolile. Mitte nii kaugele, kui läinud ööl, sest kamber ei olnud nii suur kui elutuba, kuid siiski seinaga lähedale ja istus kõssis.

Ja nii vaatas ta sõnatult isale näkku.

See muutus ikka rahutumaks ja lõi käega tekile. „Mispärast sa ei räägi?“

„Mis pean ütleva?“

„Mis sul kuulda tahan!“

Samm tõele lähemale. Vanamees veendus nähtavasti, et poeg ta valet ei uskunud ja kobas nüüd ainult salakokkuleppe järele. Sõnades tähendas see umbes: „Meie teame, kuidas asjad on. Kuid meie vahel ei tohi sellest ialgi kõnet olla. Teeme nii, nagu oleks kõik jampsimine ja nii võime üksteise kõrval edasi elada.“

Gustav kogus end lõpuks. Ta näitas läbi lahtise ukse elutuppa ja ütles tasa: „Seal sees istusime mõlemad — sina laua ääres ja mina ukse kõrval, sa kustutasid lambi ja jutustasid mulle kõik. Siis jooksin välja öö sisse. Nii see oli ja nii see jääb — seal ei aita peitemäng.“

Vanamees muutis nüüd oma ülalpidamist. Jahe rahu, ta perekonna pärandus, näis äkki ta üle tulevat. Ta toetus kütunarnukile ja vaatas pojale teravalt otsa. „Kas andsid mu juba üles?“

„Ei. Olin kogu öö metsas.“

„Kas annad mu üles?“

„Ei — ma ei või.“

„Mis nõuad minult?“

„Et lähed ise kohtusse.“

„Hm,“ tegi vanamees, „mõnikord on see mõte mulle juba tulnud — nende kolme aasta kestusel, kui kingsepp kinni istus. Tookord ma seda ei teinud, nüüd, kui ta on vaba, ei tee ma seda enam. Parempoon enese.“

„Lootsin, et sured sel ööl,“ ütles Gustav tasa. Ta tundis oma sõnade õudust, kuid nad pidid öeldud saama, teisiti ei läinud. Mölder näis seda mõistvat, sest ta noogutas. „See oleks kõige parem olnud. Siis oleks sa muidugi kõik avalikuks teinud?“

„Jah.“

„Doktor on kõiges süüdi,“ ütles Jahn, „sest uskusin tõesti, et suren. Kuid kurat mind veel ei taha. Kui ma end ei poo, võin veel kaua elada. Ilus see elu küll ei ole.“

Ta vaikis ja vaatas poja poole. Ehk läks see nüüd välja jätõi ise kõie. Ilmas on juba kõik juhtunud.

Gustav oli tõesti tõusnud. Mis tema ja selle vana mehe vahel seletatud saama pidi, oli öeldud mõne sisusraske sõnaga. Nüüd tuli tegutsemine ja siin oli ainult üks tee.

„Arvan, et sa minutagi veskis läbi saad,“ ütles ta, silmad maha löödud. „Kui olin sõjaväes, said toime ja ehk tulevad inimesed nüüd harvemini. Klaus hoiaks sinu asemel alles, ta tunneb asja ja on truu — Welsch kuulub nii kui nii majja. Ja see on kõik või on sul veel mõni eriline soov?“

Seda möldril ei olnud või ta tundis vajadust jälle üksi olla. Oli endastmõistetav, et

poeg löi isast lahku, sest süü kaasteadjad võivad ainult siis koos elada, kui nende südametunnistus on uinunud ja ka siis peavad nad varvastel hiilima.

Jahn asetas ainult pooliku küsimuse. „Tahaksin teada, kuhu sa lähed. See on elu ja surma pärast.“

„Ma ei või seda veel öelda. Tahan kusažil koha võtta — möldrina või rukkiäris. Maailm on suur küllalt.“

Siis lahkus Gustav kambrist. Ei olnud nõutud kirjalikku ühendust ja sarnast lubadust ei olnud Gustav andnud ja mölder teadis väga hästi, et sarnane lubadus oleks asjatu olnud. See lahkumine oli nii hea või halb kui surm, kuid peale surma on meil haud ja mõnikord jääb mälestus.

Pealegi ei võtnud see palju aega, kuni perepoeg korraldas omad asjad. Omas kambriis, sein sein vastu vana möldriga, riietus ta ümber, pistis rinnatasku hoiukassaraamatu üle tuhande marga peale ja sõjaväeteenistuse paberid ja võttis siis kepi kätte.

Kojas tuli talle Welsch vastu. Tal ei olnud muidugi aimdustki ja küsis, kuhu ta siis jälle juba läheb; kuid Gustav vastas lühidalt, et teeb isa eest ärireisi ja ei või nimetada tagasituleku päeva. Majapidaja vaatas talle segaselt järele, kuid siis langes juba majauks kinni.

Viimane saatja oli Tiiras, hundikoer. Ta uskus vist, et tuleb väike jalutuskäik ja läks Gustavile järele, kuid üleval maantee ääres ajas Gustav ta tagasi ja tõstis maast mullatüki, kui truu loom kohe sõna ei kuulanud. Ta viskas sellega, kuid ilma tahtmata ja nii lahkus ta isamajast vana germaanide sümbolse shestiga, kui nad põlatuina laia maailma läksid.

Üks raske tee seisis tal veel ees: äkiline ja kividega kaetud mäenõlv, mis viis kingsepahüti poole.

Mõtete segadusest, mis oli vallanud Gustavi, kerkis üksainus täie selgusega: nii kaua kui elas vana mees seal all veskis, pidi ta hirmus saladus saladuseks jääma; ükski moraal, olgu vana või uus, ei võinud nõuda pojalt, et ta sai oma isa timukaks. Ühe surm ainult võis kustutada häbipleki teise otsaesiselt, kuid seni oli võimatu abielu nende mõlema mehe laste vahel.

Nad olid üksteisele sõna andnud, ja see sõna pidi lunastatud saama, kui oli leitud süüdlane — seisukorda võis võrrelda sõlmega, mis seda kõvemini kokku kisub, mida rohkem teda vallandada püütakse.

Nüüd pidi see sõlm katki lõigatama.

Kingsepahütti oli üksik nagu ikka ja torm hulus ta ümber. Gustav hiilis maja nurga taha, sest ta nägi, et Riemann pühast hoolimata istus töötoas töö taga, ning tundis, et tal puudus julgus selle mehe silmade ette astuda. Kuid hüti teisel küljel seisis Annemarie kambriaken lahti. Tüdruk oli kambriis ja tegutses mingisuguse majatöoga.

Seistes metsa puude all, viipas Gustav talle käega. Algul ei pannud Annemarie seda tähelegi, siis tõusis hele leek ta näkku. Ta lahkus kambrist ja ilmus tüki aja pärast majauksele. Ta juuksed ja riided lendasid tuules.

Gustav viipas veel kord ja näitas metsa poole. Ta läks ees ja kuulis, kuidas tüdruk järele tuli — ikka sügavamale võssa, kuni nad sihil kokku said, kust oli leitud mahalastud metsavaht.

Nad märkasid seda alles, kui seisisid vastamisi ja tundsid tuksatust kehas.

Siis ütles Annemarie ärevalt: „Gustav, Jumala pärast, on sinu isaga midagi juhtunud? Inimssed kõnelevad kõiksugu ja eile käis doktor ja —“

Gustav vaatas süngelt enese ette. Nüüd tuli kibe valetamine. „Mu isa paraneb. Kuid tema ja mina — me läksime lahku.“

„Minu pärast, Gustav?“

„Ei,“ vastas Gustav vaevaselt. „Või kuidas keegi võtab. Mina olen vist küll süüdi. Põhjust andsime mõlemad, see on tõsi, kuid mina läksin ägedaks ja — ära rohkem päri, siis tuli lõhe ja ma lahkun veskist. Olen tust juba lahkunud, Annemarie, ja olen teel võõrsile.“

Kahvatult, sõnatult kokkupandud kätega seisis Annemarie Gustavi ees.

Lõpuks tuli üks sõna ta suust: „Häbiplekk!“

„Jah, häbiplekk!“ vastas Gustav ja surus hambad kokku.

„See on siis jumalagajätt, Gustav?“

„Esialgul, Annemarie.“

„Ei igaveseks. Su isa võib surra. Ma ei soovi seda, kuid ükskord sureb ta. Häbiplekk ei sure.“

Gustavile näis, nagu peaks ta karjuma: „Ta sureb ju minu isaga koos!“ — kuid kõri näis tal kinni nõõritud. Kui ta seda ütleks, ei oleks varsti enam saladust.

„Ela hästi!“ ütles ta ainult.

Nende käed olid käeulatusel nii külmad, et mõlemad värinat tundsid. Jumalagajātu suudlusele nad ei mõelnud, sest huulte puudutuses on ju lootus ja neil ei olnud lootust.

Siis läksid nad lahku.

Gustav jätkas teed läbi metsa ja kui ta

jõudis kohani, kus isa kingseppa tõendas näinud olevat — vaelevande — kohani nagu seda vist nimetatakse, et eraldada teda kuriteokohast — ähvardas ta rusikaga veski sihis.

Sõnu üle ta huulte ei tulnud. —

Annemarie pööras majja tagasi. Ta istus ahju juure ja varjas näo kätega.

Kingsepp piilus üle töö tema poole. „Ma nägin teid,“ ütles ta. „On narrus läbi?“

„Jah, isa. Ta läheb laia ilma.“

„Nii, see on algus. Siis seisab veski varsti tühjalt.“

ramistoaklatsile nii rikkalikult ainet, kui nüüd järgnev aeg jõulu- ja ülestõusmise pühade vahel.

Ülemmetsniku Eichleri järele oli mölder Jahn kogu ümbruskonna tähtsam isik ja mida üksikumalt paistis veski orust, mida vähem ta saladusele jälile jõuti, seda kindlamini tegutsesid uudishimu ja kuulujutud ta müüridega.

Ühe maal maksva arvamise järele oli lõhe isa ja poja vahel kaunis arusaadav. Sest oli ju üldiselt tuttav tõsiasi, et Gustavil ja Annemariel oli üksteisega armulugu ja vaata-

Esimesed kevadekuulutejad.

„Mölder on jälle jalul.“

Riemann lõi tikku saapa talda, mille kalal parajasti töötas. „Nii käib ilma elu. Ma taban küll veel õieti, kuid saatuse ei ole kingsepavasari, saatustööb kõrvale! Oh, kui sa oleksid nahk mu käte all, küll ma su pehmeks klopiksin!“

See oli vana vaen ja Annemarie ei võinud vastu vaielda.

Harva oli metsataguses Grödes talv olnud, mis oleks annud kõrtsijuttudele ja ket-

mata varanduse ja seisuste vahele naisnoorte inimeste ühinemine juba sellepärast võimatu, et mölder oli Riemanni vanglasse saatnud ja see teisest kohtuotsusest hoolimata ei suutnud end puhastada temal lasuvast kahtlusest.

Kas see vanne tööpoolest päris korras oli olnud? Eksituse võimalust oli mölder ise teisel vandekohtuistungil viivitades ja vastumeelselt mõõndanud ja kui asi kord pragu on saanud, on vaja ainult ühte tõuget, et teda katki teha.

See tõuge oli möldri ülalpidamine.

„Ta on veidraks muutunud,“ ütlesid ini-

mesed. „See ei ole lõhe pärast pojaga, sellest jõuab sarnane põikpea üle — kuid seda teeb vanne!“

Ses karedas metsasoos peitus ikka veel lugupidamine vande ja kartus selle rikkumise tagajärgede ees, kuigi muidu seadusi väga täpselt ei võetud; nad mõistsid hästi, need puuvargad ja salakütid, et võib veidraks muutuda, kui keegi leiab täpi oma vandekäelt.

Teade möldri imelisest olekust lagunes inimeste seas laiali ja nimelt möldri pere läbi.

Esimene kõneleja oli möldri sulane Klaus, tubli, virk mees, kes muidu palju ei juurelnud.

„Sarnane lugu mulle veel juhtunud ei ole,“ ütles ta pühapäeval kõrtsis. „Veskitööga võiksin üksigi hakkama saada, kuid seitsaadik kui vanamees jälle on jalul, ei ole tal enam rahu ja on igalpool. Ja on peremees ja kui see talle lõbu teeb, ei või ma vastu rääkida. Kuid see ei tee talle mingisugust lõbu.“

„On ta veel haige!“ küsiti.

„Jumal hoidku, ta tõstab kotti nagu noormeese. Kuid siis näib tas äkki midagi murduvat. Ta istub siis nurka ja jääb mõttes enese ette vahtima. Mõnikord kõneleb ta ka. Kas teate, mis ta mult hiljuti küsis?“

Pead läksid kokku. „Mis? Mis ta ütles?“

„Kas on võimalik, et keegi läbi ratta veskisse võiks roomata, kui ratas vaikselt seisab.“

Gröde külasepp, tugev mees, ajas enese sirgu. „Ma sellega hakkama ei saaks, Klaus, olen liig paks. Kuid ma tunnen kedagi, kes seda saaks teha — kingsepp üleval oma hütis.“

„Ole vait, sepp!“

„Tal on õigus,“ segas rätsepp vahele.

„Riemannil on niisugune kogu ja tahtmine on tal vist ka. Ta vaen möldrile on suurvande pärast.“

„Jah, vande pärast,“ korrati igalt poolt.

Ketramistoas olid kõned teistsugused. Sinna tuli mõnikord vana Welsch veskist ja kuigi ta muidu Jahni perekonna küljes rippus, käis ta suuvärk nüüd usinalt, sest ta oli aegamööda Gustavi poole üle läinud.

„Ta ei läinud jonni pärast,“ ütles ta.

„Juba eelmisel peab midagi juhtunud olema sest muidu ei jäta keegi haiget isa maha ja ei jookse õõ sisse. Annemarie juures ta ei olnud — pärsin sellelt ja ta kinnitas seda vandega.“

„Vannutakse paljugi,“ arvas pagari Liisi ja kiigutas pead.

„Liig palju,“ kinnitas Welsch. „Kui möldril oleks nii hea südametunnistus kui Annemariel! Kas pean ütlema, mis ta kavatses?“

Pead läksid kokku nagu kõrtsiski.

„Kõnele ometi, Welsch!“

„Puua tahab ta end! Pagan küllalt on ta selleks, sest ta loeb ühtelugu vanu kalendreid ja piiblit on paks tolmukord. Kuid tal puudub julgus, selles asi seisabki!“

„Kas oled ta juba kord silmusest päästnud, Welsch?“

„Noh, niikaugele ta — Jumal tänatud — veel ei ole jõudnud. Kuid hiljuti nägin teda tallis seisvat, suure haagi ees seinas. Käelarätiku oli ta ära võtnud ja hoidis nööri käes. Siis astusin sukkis lähemale ja küsisin, mis see tähendab. „Lollus,“ ütles ütles ta ja viskas nööri minema ja läks oma teed. Ohtul võtsin ta siis käsile nagu kord ja kohus ja siis ütles ta, et igatüht võivat rumalad mõtted tulla, kui elu enam ei meeldivat, kuid ettevõtmise ja teostamise vahel seisvat rohkem kui vana naine.“

„Selle juure ma ei jääks!“ hüüdis pagari Liisi ja raputas end.

„Seda ma ei teegi. Klaus ütles hiljuti ka, et tal veskis öudne olevat, ja siis tegime maha ja ütlesime üles. Ainult üks vahe on siin juures, Klaus teenib nüüd juba kolm aastat ja mul sai mardipäevaks kolmkümmend aastat täis, Klaus on noor mees ja ma kavatsen veskis surra.“

— — —

On looduse vastu, kui kevadel lehed langevad, kuid nad langesid tööpoolest.

Oruveski seisis ajalehes müügil ja inimesed teadsid kõnelda, et Jahn läheb linna, kuid ostjad ei ilmunud nii kergelt; näis, nagu oleks kohta kardetud.

Ka kingsepahütist puhus tuul noore, värske lehe orgu. Annemariel olnud head kavatsused, kui loobus teenistusest Timpe juures ja läks isa juure, kuid arvutus ei olnud siiski õige.

Kingsepa vilets teenistus ei ulatanud kahele ja õmblemine Thalheimis oli pika tee pärast pikapeale võimatu.

Timpe oli juba kaks kirja saatnud, ilma Annemarieta asi sugugi ei lähe ja kolmanda järele köitis ta kompsu kokku.

„On parem, et lähed jälle teenistusse,“ „Möödunud kolm aastat on mu valjuks teinud — ma saan üksilduses hästi toime.“

Inimesed kõnelesid selle üle. „Ta tahab tast lahti saada,“ öeldi. (Järgneb.)

Süüdlane.

Saksa kirjanik **Alvin Römer.**

Läbi aeglaselt roheliseks muutuvate märsipõldude, mille smaragdvärvi värs-kuses siin ja seal veel paistis jonnakas lumesaareke nagu külla tulnud kõva kuulmi-sega tädi, sammus aeglaselt ja mõtlikult linnaõpetaja Volkmar Weidner ja memo-reeris Ülestõusmise püha jutlust.

Ta süda tun-dis end vabamalt laias, ärkavas ke-vaderõõnus ja mõ-nigi hea ja sobiv sõna liitus ta mõ-tete juba kaunis kindla ehitusega. Mõnikord sattus ülemeelne lõolöö-ritus kesk ta ilu-sasti vormitud pe-rioodi. Ka mõne kandva sulase ka-re vandumine võis teda täikis ajaks hajameelseks teha. Kuid need olid kergelt mööduvad eksitused võrrel-des pühade-eelse puhastuskolaga, mis kodus sünni-tasid sel Ülestõus-mise laupäeval ta kolm ilusat tüdart koos vana Eme-rentsiaga, maakera kõige valjema puh-tusfanaatikuga.

Ta oli jõudnud oma jutluse kol-manda ja viimase osa juure. Ta vas-tas väikese jänese lõbusatele hüpetele, kes suure näljuta-mise ja ettevaatusega oli talve üle ela-nud, hajameelse naeratusega ning ei lask-nud end mõtetevoorus segada. Seal ilmus, talle kitsal põllupeenral vastu sammudes, ünarik kogu puude varjust, pealaest jala-tallani rohkekashalli kalevisse riietatud, ja-hipüss õlal. See oli kõikide põllupüüde, jäneste ja põtrade poolt kardetud härra Adolf Ringstern, tulumaksu sedelil seisva summa suuruse tõttu linna lugupeetavaan

kodanik, kes varastas taevataadi päevi ka kannatusnädalal ja andis kaaskodanikku-dele palumata nõuandeid, kõige meelsa-mini intiimsetes asjades.

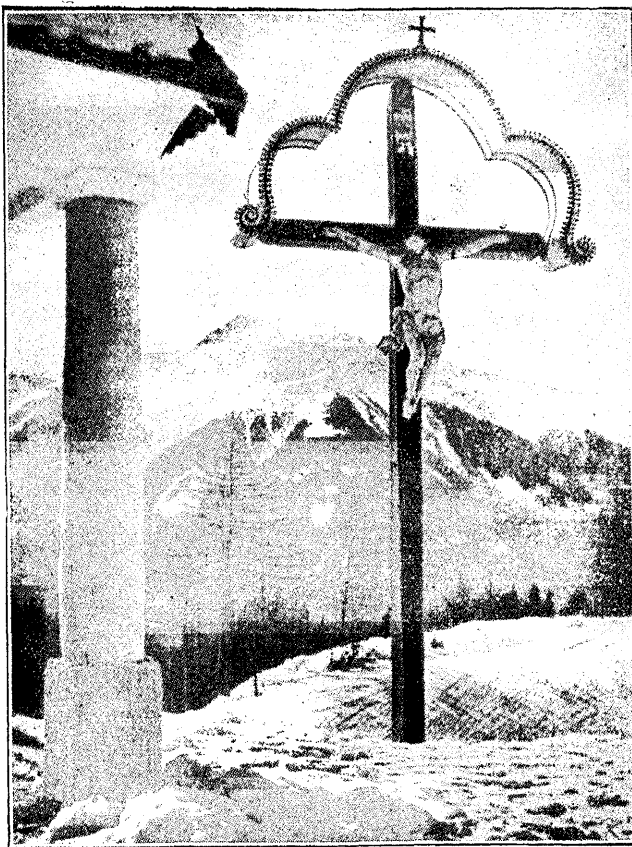
Kirikuõpetaja ohkas, kui ta lobiseja ära tundis. See aga, leides, et püss sel päeval mitte täitsa sobiv ei ole, kaalus kiirelt,

kuidas ta võiks hämmastada oma hingekarjast para-tamatul kohtami-sel, ja juba ilmuski ta polsterdatud profiitmeierinäole lai mõnus muhe-lemine, ning siru-tades õpetajale rasvast kätt, hüi-dis ta rõõmsa lii-gutusega arvata-vasti mitte iialgi aras hääles: „Tere hommikut, härra õpetaja! — Noh, seekord on teie austatud perekon-nal erilisel pühad! Kas tohin juba õnne soovida?“

Jännes oli ammu põgenenud, nagu oleks ta vanapa-ganat silmanud. Lööd pidasid mitu takti vaheaega. Ainult metsa poolt tuli lai, pilkav rongakisa. Näis, nagu oleks tige-dus tiivad saanud ja lendaks nüüd õhus ringi.

Üle õpetaja mõtliku majaisanäo libises piiritu imestuse ilme. Nagu mängulohel, mis tõhusa ahvatleja, tuulega, õliku tõuseb, kärises ta Ülestõusmise jutluse hoolikalt koetud niit. Ta ei mõtlenud enam sugugi jahipüssile Ülestõusmise laupäeval ja küsis siis lõpuks: „Õnne soovida? — Milleks, armas härra Ringstern?“

„Jah, austatud härra õpetaja, kas lugu siis veel kindel ei ole, et olete tagasi-hoidlik?“

Lunastaja ristikuju Tirooli mägeslikus.

„Missugune lugu?“ uuris salajases mures kolme — jah, nüüd kaunis abieluealiste tütarde üllatatud isa. Sest kuigi Hella, kõige noorem, alles seitseteistkümmend oli, ei näinud ta omas roosilises õitsengus mitte vähem täiskasvanud olevat kui ta liiliatele sarnanevad saledad õed. Ja ühte neist kolmest õest pidi puutama paksu rahamehe enneaegne õnnesoov!

„Missugune õnnesoov!?“ Adolf Ringstern kordas küsimust nagu oleks see kõige parem nali kunstliku naha lautamisest saadik, millega ta noorpõlves oli teeninud oma hiiglavaranduse. „Ah, härra õpetaja, kui elatakse nii lähedal nagu meie, ei või sarnast asja kaua salajas hoida. Olen mõlemaid igal õhtul koos näinud. Muidugi täitsa ausal viisil. Nad jalutasid kirikuaia pärnade all. Kevade jahedusest hoolimata! Hahaha! Armastus ei küsi päikesesoojuse järele! — Kuid muidugi ei kõnele ma sellest, kui veel kõik korras ei ole. Noh, noormees ei ole halb väimees. Ja kena poiss on ta ka — seda peate mõndama, härra õpetaja!“ —

„Hm — hm, jah, teil on ehk õigus, härra Ringstern, kuid —“

Muu neelatas aimdusetu, nii äkki äia muredesse paisatud kirikuõpetaja täis ettevootust. Ta ei võinud ja ei tahtnud vanale lobisejale ära anda, et ta ei olnud midagi teadnud sellest austajast ega aimanudki, missugusega ta kolmest, ilusast, blond tütest ta flirtima oli hakanud.

„Noh, ärge pahaks pange!“ jättis jahimees jumalaga, raputas vaimuliku härra kätt, nagu oleks see jonnakas rahakott, millest ei tahtnud tulla õige raha, ja rändas lõbusalt edasi.

Vaene kirikuõpetaja ei olnud just heas tujus. Ta katsus asjatult jälle jutluse kolmanda osa kallale asuda. Ülestõusmise lõikesed hõiskasid taeva all nüüd kolm korda valjumalt ja jänesed kargasid nii äkki oma peiduurgastest, et ta õhinast hoolimata enam mõtteid ei saanud koondada.

Ta nägi ikka veel enese ees kolme värsket, sütitult tema otsa vaatavat blondpead ja uuris nende silmi ja ilmeid: kes on see vallatu, kes mu selja taga sarnast koerustükki alustab, et juba inimesed sellest kõnelevad ja usuvad, et õpetajamajas on oodata Ülestõusmise kihlust?

Kuigi ta vaeva nägi, et meeletunud talle midagi, mis teda millegi jälgedele oleks juhtinud. Ja kes see „kenas poiss“ oli, kes ka paksu Ringsterni silmis oli

„vastuvõetav väimees“, näis talle veel saladuslikum.

Vastupidiste tunnete tõttu tusases meeleolus, pööras ta, kui oli rännanud veel tunni, kõige üksikumatel teedel koju ja luskustas enese töötuppa, et võtta appi jutlusekäsikirja ja end selle toetusel uuesti koguda.

Kuid tal ei olnud täna õnne ka selle truud eesmärgist kinnihoidva abilisega. Vallatu armastajate paar, kes muutis nägusid nagu kõige osavamad muutuskunstnikud, segas igas lauses väikeses ta püha kirja selletusi. Lootusetult loobus ta asjatust piinamisest ning ohkas, murelikult ja sugugi mitte pühadetujuliselt.

Siis tuli Emerentsia ja päris kartlikult, kas härra linnaõpetaja lõpuks ometi lõunat süüa ei tahtvat. Ta noogutas otsustavalt ja läks söögituppa, kus laud oli kaetud, ja ta kolm tütarat juba akna all seisid ja soojasse, töötusrikkasse kevadepäeva vaatasid.

Ei aidanud midagi — ta pidi selgusele jõudma. Muidu muutusid ta kaks Ülestõusmise jutlust armetuteks töödeks. Ja see oleks rikkunud kogu ta kevade kuni ilusate Suviste pühadeni.

„Mu armsad lapsed,“ algas ta laupäevase kartulisupi ja tundedate, magusate ploomidega mõjukalt ümbritsetud Sileesia taevariigikäkkide vahel, mis veel oodata olid, „ma ei tea, kas tunnete inetut vanašona, mis selle ünbruskonna rahva seas õpetajate suhtes ringi käib. Poolenisti naljatoonil olen seda tarvitanud, kui mõnikord teie üleemeelilikud teod mulle liiaks läksid.“

„Tean, mis sa arvad, isake!“ hüüdis Hella, kõige noorem ja ta lõbusad, kastanipruunid kelmsilmad särasid täis lapselikku vallatust. „Sa arvad ilusat salmi:“

„Õpetaja lapsed ja mõldri lehm

Onnestuvad harva või ialgi!“

Kuna mõlemad vanemad, isa tõsidusest hämmastunud, ainult vargsi naeratada julgusid, noogutas see nüüd kinnitavalt, kuid mõtles ühtlasi, puudutatud mõnusalt oma noorema tütre segamatust, rõõmsast tujust: „Jumalale tänu, see kollanokk on süütu! Oleksin pidanud teda ka valjult noomima!“ Siis jätkas ta, lastes silmadel rännata uurrivas tõsiduses Hilde, kõige vanema pealt, Martale, teisele tütrele: „Et mitte anda sellele rumalale naljasõnale uut pinda, olen alati ausalt katsunud teie üle valvata, teid kasvatada lihtsateks, otsekohesteks inimesteks ega rikkuda teie lapselikku usaldust minu vatu ägeduse või külmusega. See ei olnud alati kerge, kuna teie armas ema

liig vara meie juurest lahkus ja ma mõnikord abitult teie arengu ees seisin. Kuid ma ei jätnud järele, vaid katsusin teile asetada ema ja läksin kõigist headest nõuannetest vaikides mööda, mis soovitasid mulle teise abielu läbi vajalikku toetust muretseda, sest nägin, et teie noored hinged olid raha mu kätes ja et teie kosusite värskest ja rõõmsalt. . . . Nüüd on asi äkki muutunud. Vähemalt ühe juures teist. Mu selja taga on üks seist alustanud suhteid, millest mulle täna teatati kolmandalt poolt. Noor mees, kellesse asi puutub, võib olla väga armastusvääriline ja ma ei taha midagi öelda ta isiku vastu, kui asi on nii nagu mulle kujutati. Kuid õige tee see ei ole, mis mu tütar on valinud — juba koduduse pärast mitte, kes meid valjemini mõõdab kui teisi perekondi ja kiirelt on käepärasest haavava sõnaga õpetaja laste üle. Teie isa ootab ka neis teie kogemataid, noori südameid asjatult vaevavates asjade täielikku usaldust. Ja ma ei sooviks, et tuleb Ülestõusmise hommik, ilma et meie vahel jalule oleks seatud endine avameelsus, mis mulle kogu need aastad on andnud puhta ja sügava õnne. Kaalugu see, kellesse asi puutub, rahuliku tõsidusega, mis tal mulle on öelda. Õhtuks loodan valmis saavat ettevalmistusega Ülestõusmise jumalateenistuseks. Siis võib ta tulla ja mulle oma südame välja puistata. Ma ei ole teisiti, kui olen siiani olnud: sõber ja nõuandja. — Ja nüüd mitte ainult sõna enam. Emerentsia tuleb „peasõõgiga.“ Ja kähkid ja ploomid lõhnavad hästi.“

Kolm tütarlast olid langetanud omad blondpead, nii et isa ainult nende meelekohtadest nägi, kuidas ta tõsiste sõnade tagajärjel häbi võidukas päike oli valanud oma roosipuu nende üle. Täis kartust piilus üks teise poole ja lasi pilkuldel kiirelt edasi libiseda, kui teise pilk uurivalt ta näole langes. Nõudmine midu nii lugupeetud Sileesia taevariigikakkide järele oli väike ja täis haavatud tussast vanas kortsunäos, mille taevataat näis loonud fashinigitujus suurest kookospähklist, kandis Emerentsia veel mitte poolenisti tühjendatud vaagna kööki tagasi.

Nagu survest vabanenud, kargasid tütarlapsed kolmekesi istmetelt, kui õpetaja tänupalve oli pidanud, ja igaüks tõttas lühida tänuga välja, et pühenduda majapidamise kohustustele.

Lõunasöök ootamatu kõnega, mis oli lubanud sügava pilgu isa südame muresse,

näis neil kõigil meeles liikuvat — süüdlasel muidugi rõhavamalt kui teisel kahel.

Kuid õpetajal puudus ikka veel tähis selle üle, kelles neist kolmest, noorest olevusest oli alanud armastuse magus, südant põksuma panev hullumeelsus. Ainult ühte oli ta, poolikuks rahutuseks, tundnud: Hella, alati lõbus, rahutu mesilane, ei olnud süüdlane. Sellest ei olnud ju ka kaua aega möödunud, kui ta pikkade patside ja lühikeste kleitidega, raamatumapp kaenlas, üle kirikuplatsi oli tulnud „hanilast“, nagu õpetaja vahetevahel naljatujul oli nimetanud preili Berneckeri instituuti.

Ja veel kerges uinakus, mille ta lubas enesele peale lõunat, kuulis ta, kuidas ta naiivne noorem laps täis lapselikku lõbusust ta tõsisele pärimisele vastas: „Õpetaja lapsed ja mõldri lehm —“

* * *

Ta ärkas tasasest koputamisest oma töötoa uksele. Kiirelt läks ta pilk vanamoeelse seinakella poole, mil oli vana, hea aja ülevalt ümarik ja allpool õigenurgeline talutoanägu ja perpendikkel, pikk nagu kirjutaja piip ja mis tegi „tik“ ja „taki“ vahel vaheaja, mille kestvusel kõige laisem sõdur end välja oleks võinud haigutada.

Kell oli kolm. See oli kohvitund. Ta istus kirjutuslaua ette. „Sisse!“ hüüdis ta, rahuldatus oma majapidamise täpsusest ja ainult veidi imestanult, et vooruslik ja õiglane vana neitsi Emerentsia Weidmüller Untermenbrunnist, Sachsen-Meiningenist, oli nii tagasihoidlik, kuna ta muidu sugugi oma sõrmi ei hoidnud.

Kuid see ei olnud Emerentsia, kes, veidi häbelikult ja punane nagu küps vaarikas, kolvikandikuga uksest sisse astus ja seal juures tassil kõliseda lasi, nagu läheks läbi vana õpetajamaja salatige maavärisemise laine.

„Sina, armas Marta?“ küsis ta imestanult, kuid ilma tagamõtteta.

„Jah, isa,“ kogeles Marta, hädaohus viibiva laadungi lauale asetades, mis oli raskelt koormatud raamatute mägedega jumalateaduse alalt. „Emerentsia valmistab just kitsetallepraadi homseks. Ja siis palus ta mind — ei ma pakkusin end, sest — sest et ma õhtuni oodata ei suuda!“

Ennekui õpetaja märkas, oli ta kõhn kael tütre ilusate, saledate käevarte pehmetes köidikutes ja see ütles häbeliku naerusega, lubades selgetele kristallina säntendavatele pisaratele vaba voli üle hõõguvate palgede joosta: „Hilde ja Hella läk-

sid välja, et osta munavärvisid ja midagi õhtusöögiks. Siis võtsin julguse kokku, et seda sulle kiirelt öelda.“

„Mis öelda?“

„Ah Jumal, isake —“

„Alusta aga kohe!“

„Noh, mina olen see, kes — kes su selja taga — sa tead nüüd küll, mis ma mõtlen! — Kuid kõik on ausalt juhtunud, armas isa. Sa võid seda uskuda. Ja kui ta oma emaga on kõnelenud, tahab ta sinu juure tulla ja sind paluda —“

„Tema? Jah, Marta, kes on tema?“ päris Volkmar Weidner salajase liigutusega hääles ja vabastas end õrnalt värisevatest käevartest.

„Tikk!“ löi vana talupojakell, kes oli kuulnud juba mitmesuguseid pihtimisi selles igast küljest tarkusega ümbritsetud õpetajatoas. See kõlas, nagu oleks ärganud ta sammaldunud uudishimu.

Marta ohkas väga, väga sügavalt, kuni kärsitult kuulatav Schwarzwaldi kell ütles manitsevalt „takk.“

Siis sosistasid ta punased huuled lõpuks: „See on Adalbert Eichinger, isake!“

Üle õpetaja näo libises selgelt rahulolematuus. „See kergemeelne inimene?“ ütles ta pead raputates.

„Tikk!“ pilkas kuulataja seinal. Ja tüki aja pärast „takk!“ Ja see tähendas inimlikkus keeles üsna selgelt: „See? — Noh, kena üllatus!“

Ärev pihtilaps heitis etteheitva pilgu tagedale tunnikuulutajale, ennekuul algas armsama kaitsmist. „Adalbert ei ole enam kergemeelne, isa! Ta on nüüd soliidne, kui pidi vabriku enese kätte võtma. Nii kaua, kui ta isa elas, oli ta küll vahetevahel ülemeelik. Kuid see on mööda. Nüüd on ta korralik ja igas asjas eeskujulik. Tean seda tõsiselt. Liisa Duderoti vend on raamatupidaja Eichingerite juures. Ta ütleb, et Adalbert on täitsa muutunud ja et ta saab tublim kui isa.“

„Mis teab sellest noor Duderot, Marta!“ pomises isa murelikult.

„Kuid ma armastan teda ometi nii väga, isake!“ nuuksus armunud laps ja heitis end mõtliku vanahärra rinnale.

„Laps — laps,“ sosistas see, „mispärast lasid asjal nii kaugele minna? Kas ei võinud sa mulle varem usaldust kinkida?“

Ja armastavalt silitas ta üle tütre sasis blondpea, mis värises ta lõua läheduses.

„Mul oli hirm, isake! Ja siis pidi ta ema sinuga kõik korda ajama. Ta kinnitas seda ise!“

„Kas ei seisa sa mulle tuhatkordselt lähemal kui ta ema?“

„Siiski, isake — siiski! Kuid see oli nii imelik. Ma ei suutnud seda öelda, kuigi iga päev seda teha tahtsin. Ja mul oli ka Hildest kahju. Ta on ometi vanem ja järg tuleb tema kätte varem.“

„Üsna õige. Meie võime sellepärast veel oodata, laps. Peaasi on mulle, et see saladuslikkus lõpeb ja et sa inimestele enam asjatut kõneainet ei anna. Su kokkusaamised peavad muidugi esialgul lõppema. Ma palun seda, Marta!“

„Ja just täna tahtis ta oma emaga kõnelda, isake!“ sosistas ehmunult tütarlaps, kellelt oli röövitud äkki kogu Ülestõusmise pühade rõõm.

„Ta võib seda teha!“

„Kuid ma ei kuule siis, mis ta ema ütles! Lase mind veel ainult ükskord —“

„See ei lähe, Marta!“ katkestas Volkmar Weidner teda valjemalt kui seni. „Sa annad mulle sõna, et jääd koju. — Ja ära enam nuta! Muidu ei jäta Hilde ja Hella sind rahule. Ma ei talia aga esialgul, et kolmas kuuleb, mis sa mulle usaldasid. Mine oma tuppa ja rahustu. Ma pean veel mõtteid koguma.“

Marta sai suudluse otsaesisele.

„Tikk!“ ütles vana Schwarzwaldi kell.

„On aeg, et lähed, rumal tütarlaps!“

Õpetajatütar läks langetatud peal tasa kinnilangevast uksest, just kui seinalt kõlas „takk“, mis kostis rahulolevalt, et õpetaja Ülestõusmise jutluse kolmas osa lõpuks ometi järjekorda pääsib.

Kuid Volkmar Weidner ei olnud veel kolme lausegi võrra omas mõttetöös edasi jõudnud, kui end teatas tulija. Peaaegu sama aralt kui endine, nii et õpetaja juba arvas, et Marta veel kord tagasi tuleb, et juleta teist katset.

Vähe nõus sarnase tagasilangusega astus ta kiirelt ukse juure, et kallaletungi tagasi tõrjuda. Kuid seal seisis avatud paluja asemel ta vanem tütar rahuliku, peaaegu emaliku naeratusega kitsaste, peenete huulte ümber, käes kiri, mille oli toonud praegu kirjakandja. Ja seda isale ulatades, ütles ta pilguga, milles ühinesid neilulik tagasihoidlikkus ja lapselik usaldus: „Kas võin minutiks su juure tulla, isa?“

„Hm — minugipärast!“ urises ta pahaselt. Ta võis arvata, mis oli juhtunud. Sest Hilde käes oli majapidamise kassa, mis enne esimest alati sarnanes pesale, kust kuldlinnud välja on lemanud. „Oleksid võinud seda kohe peale lõunat öelda!“

„Ma ei võinud, isa — isa, õdede pärast! Ja õigupoolest ei või ma praegugi midagi kindlat öelda. Kuid ma ei taha, et tunned kauemini kartust. See olen mina nimelt, kes tegi mõne aja eest selle härra tutvuse, kellest kõnelesid täna lõunasöögil!“

„Sina? — Jah, luba ometi —“

„Aga, isa, kas leiad tõesti, et see on hirmus? — Vaata, ma olen ometi kõige vanem ja saan varsti kakskümmend. Emake ei olnud vanem, kui sa tema kosisid. Ja kuna Marta ja Hella ka juba kaunis täiskasvanud on, ei pidanud ma tänamatuks, kui mõtlesin oma tulevikule. Ümberpööratud: kui sa võiksid ühe omast kolmest tütrest mehele panna, mõtlesin ma, ei oleks see ehk sulle vastumeelne.“

„Nii — nii!“ pomises õpetaja ja vaatas oma lapsele tahtmatu lugupidamisega ta äkki ärganud kindla iseseisvuse ees avalikkusesse puhtadesse silmadesse. „Kuid sa oleksid seda igatahes varem üelda võinud!“

„Kas võisin ma seda?“ kaitses end Hilde häbeliku naeratusega.

„Kas võib nii edev olla, et teha järeldusi mõnest kokkusaamisest, mis näisid juhuslikud, ja mõnest elavast jutтажamisest? Kas siis kohe teatakse, kas teda armastatakse? Mul on kahju, et su süda kolmandalt poolt raskeks on tehtud. Ma ei tea veel tänapäev, kuigi aiman ja seda soovin — sest armastan teda südamest! — missugused kavatsused on Martensil minu suhtes. Tean ainult, et ta homme peale ennelõunast juttust sulle külastäigu teeb, mil ta ehk sinuga kõneleb. Ja nii kaua arvasin rahuliku südametunnistusega oodata võivat.“

„See on siis insener Martens, mu armas Hilde? Mees, kes ehitab Darensteinis orutammid?“

Hilde noogutas ainult ja naeratas. Veetlevate tulevikulootuste sära libises üle ta magusa, targa näo ja lasi sel sätendada nagu kastes heinamaid hommikupäikeses.

„Jah, tulgu siis peale homme. Küll näeme, kas sul oli õigus oma lootustega“ otsustas Volkmar Weidner, keda olid vallanud väga mitmekesised tunded, ja surus ka vanema

Lihavõlde õis lõunamaal.

tütred otsaesisele suudlusele. „Täna sind avameelsuse eest, laps, kuigi — — Kuid need on tunnete asjad ja ma ei taha rikkuda su elurõõmu väiklusega?“

„Veel midagi, armas isa. Ära laste sellest midagi ütle, enne kui kõik on otsustatud! Võib olla, et tuleb teisiti ja ma ei tahaks —“

„Üsna õige, Hilde. Nad kuulevad seda küllalt vara, kui otsustav sõna tõepoolest on langenud. Ja nüüd mine Jumala nimel! Ma ei oska veel oma juttust kõigis osades!“ ohkas mõtlikult linnaõpetaja ja lasi pilgu uurivald libiseda üle vana toakella, mis nüüd teatas käre rikkalt viiendat tundi.

„Tikk!“ ütles ta siis uuesti. „Rutta, Volkmar Weidner! Sa ei saa muidu valmis! Ma olen küllalt aeglane. Kuid tund kaob kiirelt! — Takk! — Ja kui hilja üleväl oled, kõneled sa halvasti!“

* * *

Aeglaselt laskusid videviku varjud majale ja aiale. Oma mõtliku elu rahulikkudes harjumustes segatud õpetaja sammus rahutult oma töötoas edasi ja tagasi, ahjunurgast aiaaknani ja sealt jälle ahjunurgani ja kaalus ja memoreeris, muutis siin ja seal mõnda kohta, valis sobivama sõna ja viimistles mõne lause ilmekamaks.

Kuid ta ei saanud parata, et vahetevahel sattusid lõbusa Adalbert Eichingeri ja orutammi ehitava energilise inseneri noored pead valu ja kartusega täidetud apostlite tosina sekka. Sarnast ärevat Ülestõusmise laupäeva ei olnud ta veel kordki kogu oma pika ametioleku ajal läbi elanud! Ja teda haaras õiglane, väike viha, mille üle ta küll selle ebakristlikkuse tõttu ise kokkus, kogu rahutuse ja segaduse kaudse tekitaja, lobasuise paksu päevavarga Adolf Ringsterni vastu. See ükski oli külvanud selle argipäeva segava umbrohu ta pidurõõmsa kõnekuse lokkavasse nissusse. Asi oli tõepoolest meeleheitlik.

Kuid ei aidanud midagi. Ta kogus end uuesti ja võttis jutluse niidi julgelt üles: „Hialgi, niikaua kui seisab maailm, armsad vennad ja õed, ei ole õndsam, meeldivam teade meie kõrvu kosutanud, kui —“

Seal pragises kiviraha vastu aiaakent ja kohe selle järele ilmus välise võre taga ta noorema tütre kogu nähtavale.

„Isake — isake!“ palus ta väljas. „Kas oled lõpuks ometi valmis? On juba nii väga hilja! Ja sa ütlesid ise —“

Pahaselt avas õpetaja akna. „Pagana tüdruk!“ hüüdis ta, mitte just meelitavalt. „Millega tahad sina mind piinata? Asi on juba nii hull, et meelsalt nahast tahaksin karata!“

Vastuse asemel hüppas tütarlaps aknalauale ning lükkas otsustavalt enne ühe ja siis teise ronimises osava jala toa sisse-musse ja seisis siis äkki isa ees, sügavalt hingates ja riideid siludes.

„Nii, isake!“ sosistas ta ja sules akna enese taga. „Tahan nüüd sulle kõik jutustada. Praegu on nii ilusalt hämar. Siis tuleb asi kümme korda kergemalt südameilt.“

„Mis tahad siis jutustada?“ karjus õudsest aindusest haaratud tülitatud õpetaja.

„Isake, ära niiviisi kisenda! Ma tulin sellepärast läbi akna, et Hilde ja Marta midagi teada ei saaks!“

„Palun, ütle lühidalt!“

„Ei, isake, tige sa olla ei tohi! Muidu on tal õigus. Ja tal ei tohi õigus olla! Just sellepärast mitte, et ta nii arg on!“

„Kes?“

„Armas isake — kes? See, kes sul täna lõunaks tuju rikkus, kui sulle pidin kordama seda rumalat salmi! Kohe peale lõunasööki lasin ta alla tuua ta koopast ja jutustasin talle kõik ja tahtsin teda sinu juurde saata, et ta sulle vastaks! Kuid see lammas ei tahtnud! Sa pidavat enne jutluse lõpetama — ja tema ka, hädaldas ta. Pidin sulle esialgul ainult ta aupaklikuma tervituse jalge ette panema. Homme tuleb ta ise.“

„Jah — taeva pärast — — ma arvan, sa raisku läinud laps, kellest sa seda lollust õige kõneled?“ pahandas hea õpetaja, kelle noorustemperament tõepoolest praegu kahjurõõmsalt hirvitades üle tee jooksis.

„Kellest? Kas ma seda veel ei öelnud, isake? Feliks Brackebuschist, uuesti abiõpetajast!“

„Ja sellega oled sa flirtinud? Sa kollanokk, sa ninatark!“ hüüdis Volkmar Weidner ja lõi käed pea kohal kokku, kuna vana toakell ainult pilkavalt „Tikk—takk! —! Tikk — takk! videvikku hüüdis.“

„Olen juba seitseteistkümmend, isake. See on talle meeldivam vanadus, ütles ta. Ja sörmus on mul kahjuks talt. Ja kui ta saab õpetaja koha, abiellume.“

„Sina — õpetajaga, tõsise, maailmast poolenisti võõrdunud mehega? See on ju rumalus!“

„Ah, isake, sa ei usu, kui lõbus ta võib olla! Me sobime hästi kokku. Ja teist ma ei taha!“

„Nii? Tõesti mitte? Ja mis ta siis teeb, kui on lõbus — palun?“

„Oh, ta laulab ja naerab! Ja ta võib isegi kõrvu liigutada!“

„Nagu ta armas lõbus ema,“ mõtles Volkmar Weidner. Teate juures, et noor ametivend liigutab kõrvu, surus ta vaevaga naeru tagasi. — „Tunnen igatsust nende kõrvade järele, Hella!“ seletas ta lõpuks aeglaselt tagasivõidetud valjusega. „Mine oma tuppa nüüd! Homme kõneleme edasi. Pean sind saatma tublisse pansiooni. Nii asi edasi ei lähe!“

„Isake, kui sa seda teed —!“ tahtis Hella sõda julgelt jätkata.

Seal võttis õpetaja õrnalt ta käevarre ja lükkas ta energiliselt uksest välja, ilma et oleks ära oodanud jonnaka lause lõpetamist.

Kuigi Volkmar Weidner tol mälestusrikkal Ülestõusmise laupäeval jutluse pähe-tuupimisega lõpule ei jõudnud, kuna ta

vaeses peas ristlesid ta kolme, blond tütre eluperspektiivid, pidas ta järgmisel hommikul pühadekõne, mis kõige kivisemates südames äratas tugeva Ülestõusmise rõõmu lämbunud allikad uuele elule.

Kogodus oli tõstetud meeleolus. Üle kõige vanemate nägude heljus tolle taevalik sõnume sära, mis annab sellele kevadepühale vabastava õnnistuse. Ja ka noorsugu, kes mitte alati ei ole asja juures, kui õpetaja seisab kantlis, oli ausalt liigutatud tõstetud meeleolus.

See kõik mõjus kaasa, et linnaõpetaja eilsest saadik vapustatud hingeline tasakaal pühadelikult rahunes.

Lühidal teel käärkambrist õpetajamajja seltsis ta juure härra Feliks Brackebusch, abiõpetaja liikuvate kõrvadega. Nagu kelm kunagi tuli ta vanema ametivenna juure ja hakkas kiitma praegu kuulnud jutluse ilu ning avaldas kahjatsust, et tal puuduvat kõnekuse tuli sel kütkestaval määral.

„Teie võite selle eest kõrvu liigutada, armas ametivend!“ ütles linnaõpetaja kuiva huumoriga.

Ja kui Feliks Brackebusch selle peale tulipunaseks muutus nagu kirikupitsat, hakkas ta naerma.

„Kas ei tahaks teie mulle Hellat usaldada, härra linnaõpetaja?“ küsis abiõpetaja rõhutatult ja tegi silmi nagu vaene patune.

„On see nii kiire, härra abiõpetaja?“ küsis Weidner tagasi ja naeratas kelmi-

kalt. „Ma arvan, et esialgul olete ehk rahul praega, mis täna lõunaks meie lauale tuleb!“

See oli signaal, mis ei sundinud taganema. Ja Brackebusch oli õnnelik nagu viinamäeomanik, kelle viinamägi töötab head saaki.

Õpetajamajas olid ootamas juba kaks teist külalist, keda kolme blondpea katsutud isa samuti järjekorras pidi kuulama.

Ja siis tellis Volkmar Weidner Ementsia sõnatuks ehmatuseks äkki, et laud saaks kaetud seitsmele inimesele. Ja kolm tütarlast vaatasid üksteisele laua juures tükk aega näkku, nagu ei oleks nad veel kordki elus kohanud, kuni nad lõpuks naerdes ja nuttes üksteise kaissu langesid ja üksteisele näitasid salaja harjutatud suudlemise oskust. Sest ka Hilde, kõige vanem ja mõistlikum, oli täna veel enne Martensi jutuaajamist isaga pidanud suudlusega tervitama külalist.

— — —

Adolf Ringstern vaatas aknast, kui õpetaja peale lõunat kolme paariga väikest paraadjalutuskäiku tegi ja — ajas suu ammuli. Seal juures ei teadnudki ta, et ta oli nende usumatute, kolmekordsete Ülestõusmise kihluste algataja.

Ja tubli linnaõpetaja ei ole talle seda iialgi ütelnud.

Lohutus.

P. Grünfeldt.

*Sa oled kurb, et elu sulle vähe,
lüh vähe pakub roose ilusaid,
et iial ta ei pane pärga pähe
ja näita sulle kauneid päiksemaid.
Ent kannata, veel kannata —
küll sullegi kord hakkab paistma päike!*

*Sest olgugi me tali pikk ja vali
ja taevast katku pime pilvesein,
ei igavesti kesta ükski tali,
ei jäädavalt ka kesta sinu lein.
Sa kannata, veel kannata —
küll sullegi kord hakkab paistma päike!*

Surmale määratud.

Inglise kirjanik **V. Granville Smidt.**

Möödunud sajandi üheksakümmendail aastail — sõitsin tookord madrusena Londoni laeval „Celestial-Empire“ — seisime oma purjekaga Rongoonis, et seal peale võtta laadungi riisi Inglismaale.

Ühel pärastlõunal palusin ma luba maale minna, kuna ma tahtsin tundmaõppida linna ja tema ümbrust. Ühe basaari ees, kuhu näis olevat kuhjatud kõik maailma toredused, kohtasin ma Jim Cavanaghi, keda me laeval ta punaste juuste pärast üldiselt kutsusime „Gingeriks“. Tema oli iirlane ja kuulus nagu minagi tüürbordi valvesse.

Pikema jututa seltsis ta minuga. Laeval kardeti teda ta äkilise meele ja kaklemishimu pärast. Ja mehed teadsid tema minevikust tumedaid lugusid rääkida. Paar korda

oline peale juhtunud, kui ta meie kaste revideeris ja sealt enesele tubakat ning maiustusi omandas, aga kellegil ei olnud julgust jöhkrale, karutugevale iirlasele teenitud palka maksta.

Me sammusime üksteise kõrval kaunis sõnatult, esiti sadamas, siis läbi „mustalinna“ (pärismaalaste linnajagu) kõverate tänavate. Kuni viimaks jõudsim linnast välja.

Läksime põldudest mööda Iravadi jõe äärt mööda edasi. Kuni lõpuks jõudsim mingisugusesse pargitaolisse aeda, mis oli maastikult väga ilus. Õhk näis täidetud olevat troopika taimede võrtsist; veripunased, kummalise kujuga õied paistsid lopsakasrohelistest lehestikust, ja liivajoomadel, mis Iravadi voogudest üles kerkisid, peestlesid endid päikese käes hiiglasuured krokodillid. Ilma et oleksime teadnud olime sattunud „Shone-Dagon-Padoge“ templaeda.

Kilomeetripikkuse banaanipluustee lõpul nägime üht pagodi, hindude templit, mille kullatud katus päikese käes säras.

Hämmastus valdas mind, seistes siin tuhandeaastase kultuuri tunnistaja ees.

Cavanagh näis olevat liigutamata. Toppis rahulikult oma piibu täis ja ütles:

„By Jingo, selle katuse võtaksin pealt maha! Ei tea, kas need plaadid on puhtast kullast?“

Ta ei oodanud minu vastust, vaid vajutas ühele raskele nikerdatud uksele, mis viistempli sisimasse.

„Come on!“ ütles ta. „Silmitseme seda kord ka seestpoolt!“

Mina viivitasin, aga Cavanagh läks julgesti ees, siis oli mul kõhelda häbi ja ma järgnesin talle.

Igavene hämarus näis valitsevat ruumides, millest läbi läksime, ja paljude sajandite kõdunev õhk ümbritses groteskseid kivikujusid, mille hirmsad näod nagu vihas silmitsesidões meid kui sissejüngijaid. Mu eneeune polnud neis ruumides sugugi hea.

Äkki jäi Cavanagh seisma. Meie ees seisis väike kapimoodi seinäõnarus, mille altaritaolisel simsil asus üks kullast valmistatud kuju. Ma ei tea, milline India jumalus see oli, aga veel nagu täna näen ma kallist, kiirgavat rubiini, mis

Suusataja meistersaavutus.

Suusajalg, mille lõpetab praegu suusataja, sarnaneb väga lammelehele.

tälle nagu leekiv silm oli asetatud otsaesisele. Enne kui ma sain takistada, astus Cavanagh ringi vaadates kuju juurde ja vallandas oma noa abiga kalliskivi ta raamist.

Silmapilgu lakkas mu süda löömast, nähes seda kuritegu.

„Cavanagh, mis sa teed?“ jaksasin ma vaid ütelda.

„Shut up!“ käratas ta. „Edasi! Katsume, et välja saame!“

Mul oli, nagu oleksin kuulnud kauget kostvat kõuemürinat.

Võimalik, et kusagil kaugel mõni uks kinni läks.

Mu põlved nõtkusid ja värisesid ärevuses, ja ainult suure vaevaga suutsin ma Ca vanaghile järgneda.

See taganemine oli peaaegu jooks. Paar korda pörkasin ma mõne kivinurga vastu, kuid panin seda vaevalt tähele. Minu ainus mõte oli: „välja päikese kätte, välja vabadusse!“

Siis kuulsin Cavanaghi metsikut vandesõna ja teadsin, et röövimine oli avalikuks tulnud ja meid jäliti.

Cavanagh vajutas kõigest jõust eebenipuust uksele, kust olime tulnud, kuid see ei annud tolligi järele.

„Tagasi!“ ägas Cavanagh. „Peame leidma mõne teise väljapääsutee!“

Ta lükkas minu hoolimatult kõrvale ja jooksis mingisugusesse kõrvalkäiku. Mina järgnesin talle; aga kui me arvata sada sammu olime edasi tormanud, seisime müüri ees.

Cavanaghi suust tuli vandepomin —, mina, kes ma temast palju noorem olin, otsisin nõutult tema silmi. Kui me ümber pöörasime ja uut väljapääsu hakkasime otsima, seisid meie ees neli relvadega varustatud templivalvurit.

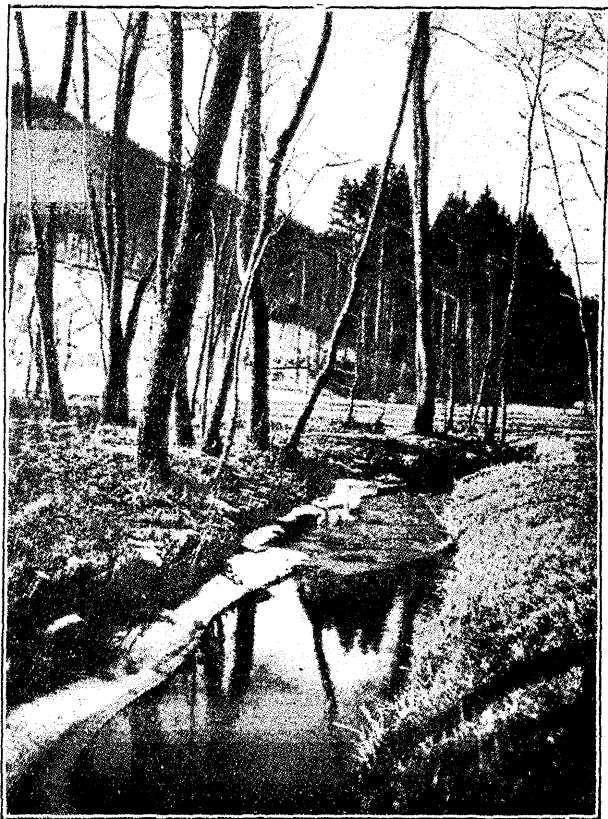
Cavanagh taganes nagu varju otsides minu kõrvale, kuigi ta oma jõu poolest minust kaugelt üle käis.

„See on meie ots!“ käis mõte minu peast läbi. Päästmatult olime fanaatilists hindude voli alla antud, ja mis kõige pahem oli, keegi ei võinud laeval aimata, kuhu me olime läinud.

Vaadates ülevõimule, oleks lollus olnud vastu hakata. Sellepärast imestasin ma, et Cavanagh ennast nii rahulikult laskis ära viia.

Meid viidi hulgast ruumidest läbi, mille rõhuv toredus meile meelde tuletas mõnda muinasjuttu „Tuhatühest õöst“.

Viimaks koputas üks valvur oma kepiga

Kevade tulek.

kolm korda ühele rasketele väravale. Nagu vaimukättest avatuna läksid väravatiivad kuulmatult laiali lahti.

See oli madal tuba, millesse meid viidi. Seinad olid enamikus kaetud elevantide kujudega, nurkades seisid kallid suitsetamiskausid, kus kollased õied loitsid, mille magus-uimastav lõhn tahtis meie meeligi nõidustada.

Ruumi keskel istus üks vana preester. Vaikides laskis ta oma mustad silmad meil viibida ja raskesti hingates katsusin ma tema brongsnäolt meile määratud otsust välja lugeda. Minutid, minu arvates olid need igaviku pikkused — kestis rõhuv vaikus. Siis hakkas preester viletsas inglise keeles kõnelema:

„Kumb teist röövis jumaluselt kalliskivi ja rüvetas sellega meie templit?“

Cavanagh astus sammu edasi ja seletas:

„Mina ei tea midagi röövimisest ja nõuan kui Inglise kodanik silmapilk vabakslaskmist! Kui minu seltsimees ehk midagi on varastanud, siis pole ju mina selle eest vastutav.“

Cavanaghi häbematus vihastas mind.

„Otsige meid ometi läbi, küll siis selgub, kumb meist rubiini röövis!“ hüüdsin ma vihaseelt.

Preester noogutas pead ja andis valvuritele märku meie riided läbi otsida.

Ja kallis rubiin leiti minu taskust! Abitult uitis mu pilk ringi, aga kui ma Cavanaghi rohekaid silmi kohtasin, siis paistis mulle, nagu mängiks jultunud võidurõõmu väljendus ta torusse aetud huulte ümber.

Nüüd alles selgus mulle, miks ta kinnivõtmise hetkel nii minu lähedale oli tunginud.

Arusaamine, et minu asi tõsine oli, pigistas mu kõri kinni. Nagu kähisev karjatus kõlas minu protest:

„Kõige juures, mis mulle püha on, vannon ma, et mina varas ei ole! Minu seltsimees murdis oma noaga kivi välja ja on ta salamahti minu taskusse poetanud. Mina olen süütu, nii tõesti kui mind Jumal aidaku!“

Preester näis mind oma pilkudega läbi puurida tahtvat, aga vähemgi märk ta näol ei näidanud, kas mu sõnad teda oli mõjutanud.

Pikkamisi libises ta pilk minult Cavanaghile — vabanes —, luges jälle minu nägu ja langes siis järelemõtlikult vahelitipandud kätele.

Viimaks tõstis preester pea üles, ja ta hääli oli kui kõlisev raud:

„Sahib, rubiin on sinu käes ja ometi tõendad sa, et sa varas ei ole. Teine teist on valetaja ja sellepärast on ta kuritegu sada korda raskem. Võiksin teid mõlemad lasta surmata, aga süüta ei pea kannatama süüdlase seltsis. Rüvetatud on see, mida tshandala, rüvetatud inimene, kes sa meie silmis oled, kord on puutunud. Sellepärast võid sa rubiini omale pidada!“

Vaevalt teadsin, mis minuga sündis. Olin valmis olnud kõigele, ent mitte sellisele lahendusele. Tahtmatult vaatasin ma Cavanaghile. Viha vilkus tema silmis ja ähvardus:

„Häda sulle, kui sa keeldud rubiini minule välja andmast!“

Preester kutsus ühe valvuri oma juurde ja laskis enesele ühe väikese kauni sandlipuukarbi anda.

„Sahib!“ ütles ta ja ta silmad nagu oleksid tahtnud tungida minu hingepõhja, „siin

karbis puhkab kättemaksujumaluse silm — ja teie otsus; sa võid minna ja oma sahibsõbra kaasa võtta!“

Ta hääli oli olnud käratu, aga ta silmis loitis tume tuli.

Kohmetult võtsin ma haruldase kingi vastu ja lahkusin aukartlikult kummardades.

Üks valvuritest andis märku, et me temale järgneksime.

Iselaadi mõtted tulid mulle, kui hämaratest käikudest läbi sammusime. Preestri sõnad — „ja teie otsus“ omasid sügavama tähenduse. Mis oli selle rubiiniga? Kas tõi ta omanikule ohtu? Noh, minule küll mitte, sest ma võisin kihla vedada, et Cavanagh teda mulle ei jätnud.

Eemal siras valgusekiir ja siis seisime äkki pimestatuna heleda päikese käes, vabaduses! Lahkumisesõna ütlemata kadus valvur jälle templisse ja tema järel läks värav ehk uks hääletult kinni.

Ähvardav vaikus valitses meie vahel, kui Iravadi kallast mööda edasi sammusime.

„Anna karp siia!“ urises Cavanagh äkki käskivalt.

Ma pigistasin selle kõvemini vastu rinda.

„Preester kinkis ta mulle!“ vastasin ma põigates.

„Anna karp siia!“

Midagi ta hääles hoiatas mind ja siis nägin ma ka, kuidas ta käsi noa järele kobas.

„Säh, võta,“ kisendasin ma meelepahas, „enne kui sa mõrtsukaks saad!“

Tõesti, preester oli mulle annud hädaohtliku kingi.

Cavanagh kiskus karbi oma kätte ja tahtis seda avada, aga karp oli lukus.

Vandudes kangutas ta karbikaane oma noa otsaga lahti. Kaas kargas üles — ja karbist kähvas välja väikese musta ussi pea.

Kiljatades laskis iirlane karbi maha kukkuda. Aga see oli hilja; uss oli teda käest hammustanud. . . .

Nagu viirastust nägin ma veel rubiini kaldast alla veerevat ja vette kaduvat. Laisalt pilgutasi krokodillid, jökke kadunud varanduse kindlad valvurid.

Mis jäi, oli pilt, mida ma elus iial ei unusta. Jim Cavanagh, krampides visklev, nagu sinikasmust, jõe kaldal maas suremas.

Otsus oli täide saadetud!“

Hotellirott.

Itaalia kirjanik **Antero Belletti.**

„Kanal särgis“ olid ainult vähesed külalised, kui ma — kimp ajalehti kaenlas — jõudsin lokaali. Üksikud paarid istusid likööriklaaside taga piki seinu. Valge- ja punaruudulised suurätikud katsid laiadest toolidest ümbritsetud laudu. Valitses rohke hämarus kui valgus. Omalt isoleeritud kohalt vaatasid ühe klaasi refleksi, ühe kelneripõlle lumesära, ühe sigareti hõõgumist. Lambivarjud laudadel varjasid nägusid ja liigutusi. Siin sõlmiti ärilisi kokkuleppeid, seal vestlesin armastuspaarid ja ükski ei hoolinud naabritest. Aegajalt ilmusid uued külalised. Üks neist istus vaikselt laua taha mu kõrval. Kuna sõin menüü'd, lugesin spordi- ja kunstiuudiseid, vahtisin pilte, tundsin silmapilkset huvi konnakarpidest supeluskostüümide vastu.

Äkki kuulsin läheduses istuvat härrat ütlevat: „Söömise juures ei loeta! Vastik harjumus! Sa ei ole hügieeniõpetusest mingit kasu saanud!“

Mind ei üllata miski loomu ja kutse poolest kergesti, kuid see „sina“, need mu kodulinna murdes öeldud sõnad, lasid mind ometi imestunult üles vaadata. Mu naaber muigas lõbusasti minu poole. Kuigi ma ei olnud teda kakskümmend aastat näinud, ei olnud raske teda ära tunda. See oli „sametkäpp“.

Olime koos gümnaasiumis käinud. Kahvatu poisina seisis ta mu mälus. Keskpärane intelligent. Ta naeratas palju, kõneles vähe. Seltsimehed olid temas avastanud iseloomustava omaduse: Ta liikus peaaegu hääletult. Iialgi ei libisenud ta käest midagi; läbi õhu paisatud asju püüdis ta suure osavusega kinni. Tõmbas ta miski eseme esile, mis lebas teiste vahel, tegi ta seda nii osavalt, et selle peale kuhjatud iialgi ei satunud korratusse. Ta ilmus äkki, ilma et ta lähenemist oleks märganud. Alati avaldas ta poolehoidu teiste arvamustele. Ta oleku paindumus tuletas meele kassi ja olime sellepärast ta „sametkäpaks“ ristitud. Ta pidi minema seminaari ja näis preestri kutseks väga kohane. Ja nüüd kohtan teda siin kahekümne aast ajärele „Kanal särgis“. Näojoonte poolest sugugi mitte nii väga muutunud! Mitte silmapaistvalt, kuid elegant-selt riietud, avaldab ta korralikkudes oludes elava, tõsise mehe muljet. „Et mul on õnn sinuga kokku saada, tahan kord oma harju-

mustega murda,“ ütles ta ja tellis mulle konjaki, enesele magusa likööri. Klaas vajus vatina alusele.

Kui olime vahetanud mitmeid mälestusi, küsisin ma: „Mis kutset sa pead?“ Ta vastas: „Tegutsen hotellides.“

„Väga ilus kutse,“ ütlesin ma, „kuid ta on kaugel eemal sellest, milleks sa arvasid end olevat kutsutud! Mind see ei imesta. Kahekümne aasta jooksul võime muutuda. Ka mina — Kuid see ei ole tähtis! Noh, igatahes on meil kummalgi oma väike romaan seljataga. Preestrist hotelliomanikuni — pikk hüpe! Kuid kui sa ei tundnud kutsunust . . . Kus ajad äri?“

„Igalpool. Enamasti välismaal.“

„Soovin õnne. Suured ettevõtted? Lepingud? Kontroll?“

„Ei! Töötan hotellides.“

„Mis omanduses?“

„Hotellirotina.“ Ta pilgutab mulle naeratades ja tellis uue konjaki. „Tubli, sa meeldid mulle! Sa ei mängi pahast,“ ütles ta, kui kelner oli eemaldunud, „kuid et sa suud ei avanud, oli siiski minu teene. Kuna sulle vastasin, viipasid kelnerile. Ta tuli silmapilgul, mil sa oleks pidanud pahameelt avaldama. Ta juuresolek mõjus, et olid vait. Peab olema psühholoog! Nüüd, kui esimene hirm on möödunud, joo veel üks konjak! See teeb sulle head!“ Ja ta naeratas nagu nunn, seeravitaoliselt . . .

„Mina ja mu kutse,“ jatkas ta, „oleneme inimtundmisest, mu kutse on autu nagu paljud teised, mida karistusõigus ei jälgi. Ma ei tee ühelegi inimesele viga, pöan ainult neid, kes seda väärivad, ja mu ohvrid ei märka midagi. Sellest hiljem veel! Edu ei jää tavalikult tulemata, kui töötatakse metoodiliselt. Kauases praktikas olen saavutanud täiendatud, mitte iialgi luhtuva süsteemi. Talent on tingimata vajalik! Vaatlemisand! Külmaverelisuus! Ja kõigepealt ei tohita olla ahne! Suurtest coup'dest tuleb hoiduda, peab rahulduma vähemaga! Nagu mängijad, kes ei julge enam kui 500 franki, ja kes, kuigi õnn neile on truu, üles tõusevad, kui on võitnud 1000 franki. Ka minu alal lõpetavad ahned fiaskoga.“

„Sametkäpp“ kõneles sarnase armastusega omast kutsest, et näis, et ta selle heaks propageerib. Aegajalt rändasid ta pilgud ringi. Tulid kelnerid või külalised mööda,

katkestas ta end, ilma mõtete niiti kaotamata. Lõpp ja järg vaheldusid alatasa. Sisse astusid kaks külalist edenenud aastates. Laudade vahelt läbi loogeldes, ruttas „Sametkäpp“ nende juure ja teretas neid. Kui oli nendega viis minutit juttu ajanud, juhtis ta nad laua äärde, mis oli meie omast kaugel.

„Need on tublid inimesed,“ seletas ta, jälle minu juure istudes. „Kaks korda kohitasin neid Berliinis, kord Brüsselis, hobuste-kaupmehed Ungarist! Head tarvitajad! Jah! Nende läbi teenisin kolmel kohtamisel 20.000 franki. Nüüd tahavad nad Nizzas puhata; seal näen neid jälle. Oleksin — kuid see oleks rumal olnud — võinud proovida nende kallal suurt coup'i. Nad reisivad palju rahaga. Oleksin ma nad lagedaks röövinud, oleks nad seda märganud ja ma istuksin vanglas. Minu meetodi tõttu oleme parinad sõbrad.“ Ma ei tea, kas oli konjak süüdi või patupiht? Mu pea surises. Mu endine seltsimees märkas seda ja tellis jäälimonaadi. Väsimatult lobises ta edasi. „Enamik reisijad ei tea iialgi kindlasti palju neil on raha kaasas. Väsinud ringijooksimisest, teatrite külastamisest, pööravad nad peale rikkalikku öhtusööki hotelli tagasi, võtavad kiiresti riidest lahti ja uinuvad varsti. Ainult vähesed võtavad taskutest rahakotid voodi. Kuna nad dokumente hoiavad hoolikalt kohvrites ja kassettides, ei hooli nad rahast. Esimene tund on kõige sügavama une tund. Ta algab kakskümmend minutit peale valguse kustutamist. Nad haigutavad mõned korrad, pööravad siia ja sinna, siis tuleb terve, önnistatud uinak. Inimene on nagu surnud. Päevajooksul teen järelepärimisi. Mind nähtakse hotellides heameelega. Mind tuntakse sõbraliku, vähenõudliku külalisena, kes ei ole liialdatult helde ega ka üleliigselt kitsi. Sa mõistad, et see on kasulik mu sihtidele. Kõik teavad, et ma ei hooli kalitlastest naistest, et ma ei mängi, et tulen vara koju, et mind ei ähvarda võlausaldajad ja et mu perekond mulle korralikult kirjutab. Teenijaskonna kui ka politsei silmis olen jõukas mees, kes kaks korda aastas elab esimestes Pariisi hotellides. Berliinis, Wiinis, Nizzas, Amsterdamis, kuhu iialgi mind viib mu ringreis, näevad kõik mind samas valguses. Kui olen end informeerinud, hakkan tööle. Ükski uks ei lase end kergemini avada, kui hotellitoo uks, kuigi ta näilikult hästi kinni käib. Vaibad katavad kõik hääled, mu taktiline peentunne hoolitseb muu eest. Kuidas mööblid seisavad, tean juba ette. Astun tuppä.

Mu mees magab. Ta hingamine avaldab mulle ta uinaku sügavuse. Väik mu taskulambist teeb kindlaks, kus on riided, kohvriid ja toolid. Seal on kuub ja rahatasku! Mis teeksid sa?“

„Jutusta parem edasi!“

„Luba: sa võtaksid rahatasku, pistaksid varastamiseks nagu kohale pandud uuri taskusse ja jätaksid ukse ehk enese taga koguni lahti. Vale! Ma hindan alul rahatasku üldsisu ja võtan ainult teatava protsendi käesolevast summast; siis panen rahatasku endisele kohale tagasi ja jätan kõik muu puutumata. Siis hiilin minema, sulgen ukse ja heidan magama. Mu klient ei ole end segada lasknud ja ei aina tõustes midagi. Kahe või kolme päeva pärast ei märka ta muud midagi, kui et on liig palju raha välja andnud. Reisil olles teevad seda kõik. Ta tõttab panka, et muretseda rohkem raha või telegrafeerib koju. Talle ei tule mõttesegi, et teda on röövitud. Kas märkate vahet minu ja mu võistlejate süsteemi vahel? Suur coup — kalliskivid, väärtpaberid, suured summad — see on hädaohtlik, jätab jälgi, paneb politsei ja detektiivid liikuma. Rahuldun summaga, mis kindlustab mulle alandliku olemasolu ja mulle võimaldab isegi veidi raha koguda.“

„Kas naiste juures ei ole „töö“ kergem?“

„Nad ei maga nii kõvasti, kisendavad ja neil puudub korralikkuse meel. Nad ei tea iialgi, kus on nende raha: täna on see kohvris, homme rahakotikeses, siis jälle mõnes mööblis. Ka ei ole neil iialgi palju raha kaasas ja teavad alati, millal ja milleks nad vahetasid suure rahatahe. Ja nende ehted? Ei! Ei! Et seda müüa, tuleb liig paljude kelmidega ühendusse astuda. Kuid mul on praegu kriisiaeg. Rikkad turistid reisivad vähem ja ärimed ootavad paremaid aegu. Olen kindlaks teinud, et kõik — teadmata — elavad rahutuses. Uni on erksam — rahutuse tundemärk —, nad joovad samuti vähem. . . . Sel ööl oli mul väike pahanudus! — Sugugi mitte tähtis! Kuid vahetasin hotelli. Homme sõidan Berliini! Sakslastel on kõvem uni. Nad on ehk mu parimad kliendid!“ Aeg möödus. Teatrite lõppedes täitus lokaal. Hüüdsin kelneri, et maksta. „Jäta!“ ütles „Sametkäpp“ ja ulatas talle viiesajafrangilise tähe. Mul ei olnud aega vastu kõnelda. Ta oli juba tõusnud. Üllatavalt kiirelt lasi ta enesele anda garderoobi ja pööras väljakäigu poole. Kelner oli vahepeal vahetunud.

Lohakalt hüüdis ta mulle kolme sammu

kaugusest: „Ah, ülejääk! Palun, võta ta enesele!“ Ja väljas ta oli. Kõnniteel ütles ta veel kiirelt: „Olin eile öösel su toas ja võtsin su rahataskust viissada franki. Tegin enesele etteheiteid. Oled mu vana seltsi-

mees! Läksin sulle jäsele, sõin sinuga koos. Ülejääk on sinu. Jäta ta enesele!“

Jäin 400 frangiga kõnniteele ja ei teadnud, kas nad kuulusid mulle või temale. . .

Lumetorm.

Tiroomi kirjanik **R. J. Kreutz.**

Teejuht Sepp sainmus läbi sõreda mäelume pikkamisi ees. Lükkas kaitseprillid otsaesisele. Mäeharjalt rippusid alla nagu mustad rätikud. Noor proua küsis surutult:

„Kui palju maad on veel majakeseni?“

Ta oli, toetudes mägikapile, seljas kantava koti all kõssi vajunud.

„Ligi tund!“

Mäelt veeresid lumepallid olla ja igalt poolt vurises lumi mäekülgedelt.

„Olen väsinud,“ ahastas proua, „puhkame ometi pisut aega!“

Sepp võttis ta seljalt koti ja toppis selle sisu oma kotti.

„Võimatu,“ ütles ta ja vaatas tusaselt üles mäele. Aga kohe jälle ta naeratas:

„Veel lühike maa alla, see pole kaugel.“

Proua järgnes oma juhile põksuval põuel.

Mäeharja all aurasid piimakarva sagarad, läksid laiali, kasvasid hüglasuureks, matsid väljavaate kinni. Kustki kuuldus mühin, nende selja taga läks päike veriselt looja.

„Hästi minu kannule jääda!“ käskis Sepp ja tegi pikkamisi suure tiiru. Proua kukkus, tundis pistet jalas. Kõlavalt kisendas ta: „Pea!“

„Üles!“

„Minu pahem jalg. . .“

Mees kiskus ta käsipidi üles. Ta nägu oli hall nagu lähemale tormav udu.

„Toetage minu õlale — edasi!“

Mõni minut hiljem kukkus nõrkev proua uuesti: „Ei jõua enam!“

Sepp tõstis ta üles ja pigistas kõvasti oma rinnale. Proua võttis ta kaela ümbert kinni: „Mis te teete?“

„Me peame alla jõudma!“

Ahkides sõitis ta suuskadel edasi.

Väikesed helbed, teravad kui klaas, valutasi silmades. Mäehari oli kadunud. Igal pool udu. Üleval ja all, peakohal ja jalgade ees tume udu. Ja torm kisendas, röökis.

Äkki hakkas Sepp kiiresti liuglema. Tah-tis peatada, kuid koorem takistas. Siis las-

kis ta enese vabatahtlikult maha kukkuda: „Junal hoidku — kuristikud!“

„Mis saab meist?“

Sepp võttis suusad jalast, vajus puusadeni lumme ning hakkas lumesse auku tampima. Sinna tõstis ta ahastava proua: „Istuda ning oodata!“

„Kuni kaua — Jumala eest?“

„Kui ilm paraneb. Kui midagi pole näha, siis ei saa ka sõita.“

Sepp kobas kotti, mässis proua jalad oma mantlisse, tõmbas talle oma villase vesti selga ja mässis väriseja oma varustusse. Siis istus ta ise maha, kuub aurava särgi peal:

„Saab päris soe, pange tähele!“

Torm paiskas nende peale lund, vingus kõledalt läbi pimeduse, piitsutas külma kõigist hilpudest läbi.

„Meie Isa, kes sa oled taevas. . .“

Sepp käsutas: „Süüa!“ toitis prouat nagu last peki ja leivaga, andis talle oma termoforist ka veel sooja teevett. Siis istusid nad tummalt. Nende kehade ümber kerkis lumevall. Sepp hakkas metsikult trampina: „Võtaks pagan, et sooja saaks!“

Tüki aja pärast muutus proua uniseks. Sepp hõõrus ta keha. Proua hoigas ja karjus. Nii möödus tund tunni kannul. Kesköösel hakkas Sepp laulma, kisendas halloo ja huikas. Siis kobas ta proua nägu. See oli soe, kuid ei tuksatanud puudutades:

„Neetud, on magama jäänud!“

Kui lähenes hommik, lõdistas teda külm. Sepp katsus leiba süüa, see ei maitsnud; ta sülitas selle suust. Lõdisevail hambail lallutas ta.

„Ei saa parata. . . Hoiatasin kohe algul, kui baromeeter langust näitas. . . Ei saa midagi parata. . .“

Siis nägi ta nagu unes, et proua keha hakkas küljeli vajuma.

„Seda ei tohi!“

Ta raputas magajat,

„Lase olla — jäta — armsam — palun mitte!“

Sepp näpistas teda kõvasti põsest. Tilk verd tuli nähtavale. Proua ärkas äkki: „Teie, toores inimene! Mis te enesele õieti lubate?“

„Mitte magada, Õnnistegija, muidu on lõpp. Kratsi, hammusta, näpista, kiru, aga ära maga! Mõistad?“

Proua ei mõistnud. Ärras-trotslik lapse-naeratus suu ümber, põgenes ta tagasi unelmatemaale.

Sepp laotas oma kuue tema peale, surus

enese ta lähedale ja soojendas teda oma palavikus lõdiseva kehaga.

Sadas suuri vihmapiiski. Torm oli möödunud. Kahvatu valgus helendas paksu udu.

Sepp kuulis rahul olles, et ta kaitsealuse hingamine oli korralik. Ta väsis.

„Mina ei saa midagi parata . . .“ Oli ta viimane hämarduv mõte. Siis uinus tema magi.

Ennelõunat leidsid kütid uinuva paari. Proua elas veel ja toibus õige pea. Mees oli külmanud ja kange.

Kana ja muna.

„Oi, oi,“ ütles Kana munale, „milline väike ja abitu sa oled! Sa oled küll valge ja ümarik, aga sul pole pead ega jalgu; sa ei saa käia ega seista, vaid lamad abitud. Ainult kui sa kallakul pinnal seisad, hakkad sa veerema.“

„Ah, ema Kana,“ vastas muna, „ära räägi minust nii lugupidamatult. Pea meeles, et minus peitub uus elu, et minu päralt on tulevik. Kui sina juba ammu keedupotis oled, elan mina ikka veel edasi.“

Nüüd kaagutas Kana: „Vaata, vaata mul ninatarka! Kuidas võid sa oma emaga sedasi rääkida! Sa pead vanadest lugu pidama.“

„Kui ma vanadest pean lugu pidama,“ vastas muna, „siis ära räägi, palun, ka minust nii üle öla, sest muna on ju kanast vanem.“

Nüüd ajas Kana enese pahaselt püsti, saputas tiibu ja kisendas:

„Kes on sulle seda õpetanud, sina ninatark? Kust tulid siis küll nemad, kui ei olnud kanu?“

Muna aga ütles: „Jah, ema Kana, kust tulid aga kanad, kui ei olnud varem mune?“

Nüüd läks asi kana arust ometi kirjuks. Ta ahmis õhku ja kisendas:

„Kukk! Kukk! Kukk! Tule ometi siia!“ Kukk lähenes majesteetlikult ja küsis: „Miks sa siis nii ägedasti kisendad, proua Kana?“

„Mõttele ometi,“ jutustas Kana, „see pisike muna tõendab, et munad olla vanemad kui Kanad!“

Kukk mõtiskles kaua, sügas kõrvatagust ja hüüdis: „Kikerikii!“ Siis tõusis ta ühele jalale ja vaatas ühe silmaga taevapoole. Nüüd tõinas Kana:

„On see kõik, mis sul selle teotuse peale on ütelda?“

Aga Kukk vastas: „Jah, proua Kana, vaja on järele mõelda. Mõtlesin juba kaugele, aga enne iga Kana oli olemas juba muna ja iga muna ees oli juba Kana. Mina sellele mõistatusele seletust ei leia.“

Aga muna ütles: „Noh, siis küsime seletust inimeselt. Küll tema teab, kumb meist vanem on.“

Kes teist teab nüüd, kumb neist vanem on: Kana või muna?

Mis sinust mõtlen.

Ed. Vöhrmann,

*Mis sinust mõtlen — ära seda päri!
Sa küsi, miks nii selgelt sinab meri,
miks õhtutuul nii õrnalt mööda ruttab
ja õõbik toomingal nii hõiskab, nutab..*

*Sa küsi seda lillelt murundloil,
ehk tähelt kõrgel taeva sinivõlvil,
mis mina mõtlen. Anna andeks mulle,
ei seda või ma iial öelda sulle!*

Tannenbergi lendur.

Episood maailmasõjast, Kirjutanud Vene kindralstaabi ohvitser **J. J. Petrovsk.**

Tõlgitud huvitavast raamatust „Spione und Verräter“, mis ooberst Seelinger kokku seadnud ja Berliinis ilmunud.

Kohe sõja algul andis sõjavägede ülemjuhataja suurvürst Nikolai Nikolajevitsh vene kahele paremale armeele, põhjapoolsele Njeemani-armeele kindral Rennenkampfi juhatusel ja lõunapoolsele Narevi-armeele kindral Samsonovi juhatusel käsu Preismaale pealetungi avada. Mõlemad armeed pidid esiti paralleelses suunas, siis ühendatult Berliini poole opereerima.

Kuna aga Rennenkampf ainult viivitades edasi kobas, oli Samsonov oma armeega juba 11./25. augustini tublisti edasi nihkunud. Vene lõunatiib peatas sel päeval Soldau juures sealsed sakslased, kuna põhjatiib Allensteini vastu edasi tungis. Tsentrum aga, kolm Narevi-armee eliitkorpust, tungis energiliselt läbi metsaga, väikeste järvedega ning soodega kaetud maastiku, et vastasolevast, usutavasti ainult ühest korpusest koosnevast saksa väest Tannenbergi ja Hohensteini juures läbi murda ja nõnda nende taga seisvasse raudteede sõlmepunkti Osterodesse jõuda.

Järkjärgult ajasid meie kolm keskkorpust vaenlast lääne poole — langenute ja vangistatute mündrimärkidest nägime, et meie vastas seisid saksa 20. väekorpust.

Kuid 13./27. augustil hakkas meie armeejuhataja Samsonov kahtlema. Kõigilt lenduritelt kuulis ta, et niihästi meie põhjaku ka lõunatiiva vastas määratud saksa sõjaväed tegutsesid, silmanähtavalt kavatsusega meie mõlemaid tiibu ümberhaarata ja nõnda meie tsentrumi kolme korpust ümber piirata.

Nõnda oli Samsonovil otsustada: kas, hoolimata uuest hädaohust põhja- ja lõunatiival, ometi oma kolme kesk-korpusega lääne poole läbi murda — või läbimurrupealetung tsentrumis seisma jätta, et kõigepealt äkki põhjast ja lõunast ähvardavat vaenlast tagasi tõrjuda.

Ortelsburgis, meie üldfronti keskpaiga taga, pidas väeülem oma kindralstaabiga nõu: Mis teha?

Enamus tunnistas tarvilikuks keskpaika mitte enam lääne poole edasi nihutada, sest vastasel korral oleks võidud kogu armee

järvede labirindis ümber haarata, sisse piirata ja hävitada.

Ja juba dikteeris staabitulem Samsonovi käsul käsku tsentrumile, silmapilk peatuda ja asukohale kaitsekraavid kaevata, kui sündis midagi kummalist.

Üks lennuk, Varssavi suunast tulles ja juba kõrgel taeva all tiibade alla tehtud mustadest rõngastest ning suurtest punktides kui oma tuntud, libises alla ja maandus metsa, järve ja raudtee vahel olevale aasale põhja pool Ortelsburgi.

Aparaat veeres alles murul, kui sealt juba üks noor ohvitser kindralstaabi sõjamundris välja kargas.

„Silmapilk armeekommando juure!“ kisas ta käskivalt kohe mootorrattaga tema juurde ruttavale ohvitserile. Ja mootorratta tagaistmele hüpates vurises ta lähedale linna.

Kolm minutit hiljem seisis ohvitser armeekommandandi ees, teatas ennast kui „staabikommando“ ja andis ära tungiva teate.

Kindral Samsonov luges teate ruttu läbi, luges seda veel kord ja hüüdis siis silmanähtava ärevusega:

„Pea! Käsku tsentrumi pealetungi seisapanemiseks mitte välja anda!“

Ta pööras lenduri poole ja andis talle kätt.

„Teatage, palun, tema keiserlikule kõrgusele kõige alandlikumalt: Loodan, et juba homme võin teatada tagajärjekast läbimurust kuni Osterode raudtee sõlmepunktini.“

Ülemkommando elegantselt staabikapten saluteeris, kargas jälle mootorrattale — ja mõni minut hiljem nägime lennukit üleval õhus Varssavi suunas kaduvat.

Ülemkommando kiri, mis kandis kindral Shilinski allkirja, oli peaaegu laitval toonil kokku seatud:

„Tema kõrgus suurvürst ülemjuhataja imestavat, mispärast Narevi-armee pealetung tsentrumis nii pikkamisi edenevat. Osterode võitmine avavat ju tee Berliini. Saksa ümberhaaramise ähvardused olla ju vaid paisteks tehtud ja lämmatatavat põhjas Rennenkampfi armee poolt ja lõunas juba teel oleva kahe Varssavi korpuse poolt idus. Nii siis käsk anda tsentrumile energiliseks läbimurruks ja kordaminekust teatada...“

Ja Samsonov kihutab veel kogu 14./28. augusti oma kolme keskmist korpust läbi

murdina Hohensteini — kui juba nii meie põhjapoolne kui ka lõunapoolne tiib saksa ülevõimu poolt juba olid kokku varisenud. Alles õhtul saab ta hirmsast õnnetusest aru. Ruttu jälle korraldatud telefoniühenduse kaudu saadab ta oma kokkunud appikutse Varssavi:

„Olen peaaegu kogu armeega ümber piiratud. Palun viibimata saata abivägesid kiirmarsil!“

Telefoni kaudu tuleb tagasi suurvürsti raskeim etteheide.

Samsonov katsub ennast õigustada: Lähimurru võtnud ta ju ette vastu enese veendumust ja ainult ülemkommando otsekoheisel käsul.

Selgub: Ülemkommandos ei tea keegi midagi sellisest käsust. Narevi armee juurde ei ole kindralstaabist kedagi lennukiga saadetud.

Kõik see asi olla absurd, arusaamatu. Suurvürst küsivat, kas siis Samsonov on mõistuse kaotanud, et sellist lollust telefonierib?

Nüüd murdub löödud väepealik. Meie ümber igalpool välgub ja müriseb horitsont

kui ainus, vahetu tulemeri. Meie keskele sajab ja kukub kogu see põrgupäeva 15./29. augustil saksa granaate.

Samsonov istub kolmejalaga väljatoolil apaatselt ja vahib tarretult iga minutiga lähemale tulevale hääbunisele. Saadab minu hääletult kahuriväeülemat kutsuma.

Mina torman möllusse. Küsin, otsin pool tundi ega leia otsitut. Tulen tagasi ja — näen oma väejuhataja Samsonovi maas lamavat. Tema meelekohast voolab veri. Ta on enesele ise revolvriga kuuli pähe lasknud. Surnud, haavatud on ju peaaegu pool kõige paremast vene väest purustatud maastikul. Kes veel elab, tõstab käed üles ja annab alla. Siis, kuulihavaga kopsus, langeminiagi sakslaste kätte vangi. (Teiste hulgas langes ka eestlane kapten Pitka selles lahingus. Toimetuse märkus).

Palju olen ma seitsaadik kuulnud, läbi elanud, kannatanud. Aga veel tänapäev ütlen ma enesele: See lendur oli kõige kavalam kõigist nuuskuritest. See oli kõige hirmsam nuuskuritegu sakslaste poolt kogu maailmasõjas!

Luule proosas.

Vene kirjanik **Ivan Turgenev.**

Peeker.

Asi on naeruväärt . . . ja ma imestan iseennast. Tõsine on minu nukrus; elu on mul tõesti väga raske, valusad ja lohutuse ta minu tunded. Mina aga püüan neile anda hiilgust ja ilu, otsin võrdlusi: teen oma kõne ümmarguseks, tunnen rõõmu sõnade kõlast ja kooskõlast.

Nagu kujur, nagu juveler modelleerin ja ehin ma igal kombel peekrit, milles ma ise- enesele pakun märki.

Liivakell.

Päev möödub päeva kannul jäljetult, ühe- laadiliselt ja ruttu.

Kole ruttu on elu mööda lennanud, ruttu ja vaikselt nagu jõgi pealpool koske.

Ta voolab tihtlaselt ja siledalt, nagu liivkellas, mida surma kondine käsi kinni hoiab.

Kui ma voodis lanan ja mind ümbritseb pimedus igalt poolt, siis arvan kuulvat mööduva elu vahetumat, tasast kohinat.

Mul pole sellest kahju, ma ei küsi sest, mis siin kõik veel oleksin võinud toimetada. Mu meel on õudne.

Mulle paistab: mu voodi ees seisab min- gisugune liikumata kuju . . . Ühes käes on tal liivakell, teisega äigab ta mu sti- dame poole.

Ja mu süda vabiseb ning peksab vastu rinda, nagu ruttaks ta lööma ja lõpetama veel viimaseid lööke.

Salavõrgud.

Austria kirjaniku **Otto Hermann'i** romaan.

7

„Teid palutakse telefoni juure, mister Trent,“ ütles ta. Ta pilgutas paljuütlevalt silmi ja ma ei asetanud ühtegi küsimust, kuigi teadsin, et mind keegi telefoni juure ei võinud kutsuda. Tõusin ja Higgins viis mind telefonikongide juure. Neid on selles lokaalis terve hulk, kõik järjekorras nummerdatud.

„Nr. 6,“ ütles Higgins ja avas teenikalt ukse. Sealjuures sosistas ta:

teie ei ole märganud, et Trent vaatleb teid kogu õhtu?“

„Trent?“ kogeles mees kongis nr. 3. „Ma ei tunnegi teda, olen teda ainult kord pimedas näinud; sama vähe tunneb ta mind.“

„Kuid tüdruk tunneb teid,“ vastas teine teravalt. „Miks olite nii pööraselt ettevaa- tamatu, et end talle näitasite? Ta nägi teid täna õhtul Savoy Plaza hotelli ees ja tun-

Lõbus grupp külalisi presseballilt 14 veebr. s. a. äsja võidetud õlleankru juures.

Paremailt vasakule: Õlleankru võitja üliõpilane A. Kirschenberg. „Puhastustule“ autor. Vasakult esimene: H. Männik, K.-ü. „Looduse“ direktor; 2. Kanarik, „Postimehe“ toimetusest; 3. J. Nyman, E. Pun. Risti Peav. direktor; õlleankru kõrval Under „Vaba Maa“ toimetusest.

„See on direksiooni pealtkuulamise kong. Ühendasin teid kong number 3, kus kõneleb teie tuttav. Kui olete valmis, lahutage ühendus ja tõstke ühenduslaud üles.“

Astusin kongi ja järgmisel silmapilgul olin võtnud kuuldetoru, just õigel ajal, et kuulata kõne avamist nr. 3.“

„Kas teie olete, Stanford?“ kuulsin kedagi ütlevat. „Siin on Sling. Üks silmapilk, ülem tahab teiega kõnelda.“

Siis tuli teine hääl. Tasa, aeglaselt, kuid selgelt. Selles kõneviisis oli midagi õudset. Rohkem kui sõnades.“

„Teie narr,“ sisises uus kõneleja. „Kas

dis teid ära. Sestsaadik ei ole Trent teie kannult lahkunud. Muidugi pidite juhatama talle tee klubisse! Lahkuge veel täna öösel New-Yorgist —,“ hääl telefonis tõusis ja muutus teravaks —, „ja ärge end siin enam näidake kuni käsin, kas mõistate?“

„Muidugi,“ tuli kongist nr. 3. „Teie kõnelete küllalt selgelt. Kuid olen tüdinenud teie õpetustest. Ärge unustage, kes olen. Kuninglik Briti mereväeohvitser ei lase end . . .“

„Nagu tean, olite seda,“ vastas teine. „Kuid arvatavasti tahate sellega ütelda, et peate end asetamatuks. Seda ei ole keegi,

mu armas; võin leida küllalt endiseid mereväeohvitseri, kes teavad sama palju nagu teie ja kes oleks õnnelikud, kui saaks teie kohta.“

Vastav hääl kongist nr. 3. kõlas jonnakalt. „Hüva,“ ütles ta. „See, mis mulle pakute, on sellega võrreldes, mis nõuate, kallilt ostetud. Nüüd tahate nähtavasti neid haruldasi võimalusi hävitada, mis lubaks mul pääseda sellest vanast kastist ja elu maitsta. Sellega ma ei ole nõus.“

Kauge hääl muutus jälle tasaseks ja kõlas ükskõikselt, kui vastas: „Nagu soovite, kuid soovitan teile mitte vastu seista. Inimesed, kes seda tegid, on seda alati kahetsenud — kui neil selleks veel oli juhus. Teie olete juba mitmes õnnetuses süüdi ja mu kannatus on lõpul.“

„Teie kannatus on mulle ükskõikne,“ vastas Stanford kongist nr. 3, „ja . . .“

„Kaaluge asja täpselt. Mul ei ole enam aega teie jaoks. Teie teate, mis peate tegema. Nii, ja nüüd saatke Colette aparraadi juure.“

„Kõnelus oli õpetlik,“ jätkas Trent jutustust, „igatahes pakkus ta mulle ainet kaalumiseks ja järelduste tegemiseks. Kuid see tuli hiljem. Algul ei olnud mul aega kuulnud kõne sisu mäletada, sest juba mõned

minutid peale seda, kui Stanford oli lahkunud kongist nr. 3, avati see uuesti ja ma kuulsin pehmet, meloodilist naisehäält.

„Siin on Colette, mis on?“

„Kuule, tüdruk,“ tuli vastus torust. „Trent on lokaalis.“

„Tean, teda näidati mulle.“

„Stanford tõi ta siia. Uus rumalus temast. Ta peab seda kahetsema.“

„Sa ei taha ometi? —“

„Palun, ära sega end asjadesse, mis sulle ei lähe korda. Stanford on jonnakas ja läheb tülikaks. Kuid mitte sellepärast ei kutsunud ma sind telefoni juure. Asi on Trenti puutuv. Ta teab sind.“

„Mispärast usud seda?“

„Juba kaks nädalat otsib ta alumise Broadway öölokaalis tühte Colleeni. Arvatavasti on ta nime valesti kuulnud, kuid et sellega mõteldakse sind, on selge. Ta on sinust mingil viisil teada saanud. Pead tutvuma temaga ja ühendust otsima. Muu tuleb iseenesest. Arvatavasti tulen ise klubisse, igatahes näen sind täna öösel kodus, nagu tavalikult. Pean tingimata sinuga kõnelema.“

„Kuuldetoru riputati mõlemalt poolt üles,“ jutustas Trent edasi. „Jäin veel väheseks ajaks kongi ja teesklesin elavat jutuaajamist, siis pöörasin laua juure tagasi; võid arvata, missuguses ärevuses.“

„Higgins teatas mulle lähemat Colette üle. Ta olevat tantsjanna ja klubi kabaree etenduste peamine külgetõmbejõud. Kõik härrad olevat temast vaimustuses. See ei olnud palju, kuid ikkagi midagi. Rohkem kuulsin täitsa ootamata.“

Tükk aega ei pannud ma midagi tähele, mis sündis ümberringi, vaid tegutsesin ainuüksi oma mõtetega. Muuseumis olin uudishimuline, kuidas Colette minuga katsub tutvuda. Kui vaatasin uuesti üles, oli lokaal täitunud publikuga. Ühe reserveeritud laua taga, mitte kaugel minu omast, istusid mõned noored elegandid. Nad näisid tulevat dinnerilt, kus olid vist liig palju joonud. Kõik olid lõbusas meeleolus. Nende seas avastasin oma üllatuseks tuttava näo, mister Robert Armstrongi oma, kes on mu ülemuse poeg. Kui ta pilk langes minule, teretasin aupaklikult, ja ta hirvitas sõbralikult vastu, „Mõned minutid hiljem tõusid ta kolm lauakaaslast, et tantsida daamidega, ta jäi üksi ja astus igavust tundes minu juure.“

„Ah, mu armas kapten Trent,“ algas ta edeva naeruga. „Samuti Arkaadias? Kuidas meeldib teile siin? Tore, mis? Ainus lokaal meie külas, kus saab juua midagi mõistlikku. Ja naised! Ta laksutas keelt. Kõige

LIHAVÔTTE PÜHADEKS

rõõmuvalmistavaid kingitusi
leiab suurel arvul meie ärist
ostja, kes kinkimise kunstist
aru saab.

Meie pakume tuntuvas
kõrgeväärtuslikes headusesalan-
datud hindadega :

Ehteid.

**Uure parimatest shveitsi
vabrikutest.**

**Kuld-, hõbe- ja uushõbeasju.
Kristallid.**

O.-ü. J. KOPF

Mööduandev äri omal alal.

paremad New-Yorgis, tõendab Freddy Fairbank. Teie ei tunne teda veel? Siis peate teda tundma õppima. Istub minu lauas. Väga naljakas olevus. Kuid tal on õigus. Tõepoolest toredad tüdrukud siin. Eriti Colette. Teda tunnete ometi? Ka mitte? Tutvustan teile. Kuid olge ettevaatlik, et ta teie pead segi ei pane, üheksa kümnendikku mehi on temasse siin armunud, mina ühes arvatud. Kahjuks õnnetult. Ta on piltilus, kuid garanteeritud ligipääsmatu. Sõidab saatjata koju . . .“

„Nii vestles ta tükk aega edasi; kuulsin ainult poole kõrvaga pealt.“

„Palju seal sees ei ole, kuid siiski . . . Kas ei taha sa meie juure istuda ja meiega klaas veini juua, ma chérie?“

„Ta võttis Colette käevarrest kinni ja tahtis teda ühele toolile suruda, kuid Colette vabastas end ninatargalt.“

„See ei lähe kahjuks,“ vastas ta. „Pea riietuma ettekandeks —“

„Riideist lahti võtma,“ parandas Armstrong.

„Olgu nii,“ vastas Colette naerdes. „Teie mehed tahate ainult seda. Hiljem ehk.“ Nende sõnadega lahkus ta meie juurest.

„Varsti lahkus ka Armstrong; et minna

Pealinna kevadine tänavpllt.

„Sealt ta tulebki. Noh, kas ütlesin liig palju?“

„Ta ei olnud liig palju ütelnud, tüdruk, kes tuli meie poole, oli tõepoolest haruldane iludus.“

„Ah, Robbie,“ ütles ta Armstrongile. „Teie ka jälle siin?“

„Nad vestlesid tükk aega ja Armstrong ei mõtlenudki tutvustamisele nagu oli lubanud, kuni tüdruk küsiva pilguga minule talle meele tuletas ta seltskondlisi kohustusi.“

„Pardon,“ ütles ta. „Olen kole hajameelne. Mlle Colette, tantsukunsti kehastunud jumalanna — kapten Trent, kord New-Yorgi politsei au ja hiilgus, praegu Armstrongi panga kerberus. Ta valvab tammepuust kirstu pangamaja varandustega, Colette,“

teise lokaali nagu ta seletas ja ma olin jälle üks.“

„Umbes veerandtundi hiljem mängis orkester tushi. See oli eeskava peanumbri kuulutus. Saal läks pimedaks. Äkki langes ere kiirteheitjavalgus tantsuparketi väikesele, ümarikule keskusele ja seal seisis Colette. Väga efektiivne esinemine. Publik hoidis hinge kinni, kuigi paljud vist olid näinud asja juba mitmeti. Colette nägi suurepärase välja. Robert Armstrongil oli olnud õigus, kui pilkas, et ta peab esinemiseks riideist lahti võtma. Tal ei olnud peaaegu midagi seljas; kaks läikivat soomuslehte rinnal, mitte suuremad kui 25 dollarilised kuldrahad ja puusade kate, mudel viigileht. Sinnajuure peaehe jaanalinnu sulgedest, see oli kõik. Kuid ta võis seda enesele lubada,

sest ta kuulub naiste hulka, kes ei vaja riideid, et olla ilusad. Suurepärase keha, sale ja ometi ümarik, klassiliselt ilus nägu ja kaks tumedat silma, mis teevad inimesed palavaks, kellele nad vaatavad otsa.“

„Ta tantsis midagi hommikumaist ja kaunis keskpäraselt. Sa tead, ma ei salli neid moodsaid, akrobaatilisi tantse. Ka veidi kõhutantsu. Kõik kõlupead saalis hüplesid vainustuses. Mulle tegi ta sellega au, et naeratas mitmeti mu poole. Ta kadus nagu oli tulnud. Publik märatses, kuid ta ei esinenud uuesti.“

„Kui ta oli ümberriietunud, tuli ta saali tagasi. Olin huvitatud, kas ta katsub veel sel ööl mulle läheneda või ootab, kuni tulen tagasi. Ta asus kohe asja juure, ei tahtnud nähtavasti aega kaodada. Hästi välja õpetatud, mõtlesin mina. Kuna ta libises läbi laudade ridade, kõnetas teda peaaegu iga härra, kuid ta ei peatunud ja ma märkasin selgelt, et ta tuli minu laua poole.“

„Kus on Robbie — arvan härra Armstrong?“ küsis ta. „Juba läinud? Noh, ei ole viga. Kas tohin silmapilguks teie juure istuda? Teie olete nii üks.“

„Vastust ootamata istus ta maha. Kelner tõi minu viipel uue sektipudeli.“

„Olen teist juba kuulnud, mr. Trent,“ algas ta. „Õigupoolest peaksin teid veidi kartma, meiesugune kardab alati politseid, kuid teie ei näi vali: pigemini nagu inimene, kes heameelega kellelegi ei tee paha.“

„Ta kõneles head ingliskeelt, kuid kuulda võõra murdega ja avaldas mõtteid peaaegu valitud kõnes. Igatahes ilma öudse dialektita, mida armastavad temasugused tüdrukud. Kahtlemata on ta õppinud meie meloodilist keelt väljaspool Ameerikat, mõtlesin ma. Ma ei tahtnud end välja uurida lasta ja pöörasin jutu kõrvalisele ainele.“

„Teie olete prantslanna,“ küsisin ma.

Ta viivitas silmapilgu. „Peaksin vastama sellele jah,“ vastas ta, „sest mind peetakse prantslannaks — see tõmbab paremini. Kuid politseiametnikule ei tohi valetada. Olen sakslanna. Ärge ütlege seda kellelegi. Maailm ei usu Saksa naistest, et neil on temperamenti ja võluvust.“

„Teie muudaksite kahtlemata maailma avamise,“ vastasin galantselt. „Pealegi on minugi soontes Saksa verd, ema poolt. Ta vanemad tulid Saksamaalt ja ma olin poisikesena seal kord mõned kuud sugulaste juures külas. Väikelinnakeses Frankforti lähedal.“

„Frankforti,“ hüüdis Colotte vainustatult ja plaksutas käsi. „Missugune juhus! Frankfort on mu kodulinn. Siis oleme ju pooled kodumaalased.“

Jää oli murtud ja ta kõneles lõbusasti edasi. Vaene olevus, mõtlesin mina. Tal ei ole vist igapäev juhust avaldada kodumaaisust. Veerandtunniga teadsin kogu ta eluloo. Harilik lugu. Ta säästis mind tollest romantikast, mida jutustavad need tüdrukud tavalikult.

„Ta on väikeste inimeste laps ja ihkas kitsikusest välja. Algul tahtis ta saada näitlejannaks, kuid selleks ei ulatanud and. Siis katsus ta õnne kabareega, samuti tagajärjeta. Lõpuks astus ta inglise tantsutruppi, mis tõi Frankforti, ühe haigestunud girli asemele ja et ta võttis õpetust, pealegi oli piltilus, palgati ta teenistusse. Trupp võttis ta kaasa Pariisi ja Londoni. Siis tuli ta New-Yorki, kus trupp lagunes. Muu võite ise arvata, lõpetas ta mitte just rõõmsa naeratusena.“

Ta viimased sõnad olid kõlanud kibedalt ja ma tahtsin ütelda midagi lohutavat: „Teie näite olevat armastatud. Kas teie ei ole rahul?“

„Kes on rahuldumata!“ vastas ta ve-

Lihavõtteks.

Tuutu-luutu, tuutu-luutu
kuulge kõik nüüd minu juttu,
ma teil tahan pajatada
vem nelvärssi veeretada
kevade nii kaunist tõttest
kättejõudnud lihavõttest.

Igäiks eks vaata ise
kuidas tali imelise
enesele teinud lõpu.
Pakasest ep ole kõppu,
räästad aina sullisevad,
jõed ja ojad vulisevad,
karjapoisski aasal ruttu
varsti hüüab — tuutu-luutu.

Tuutu-luutu, tuutu-luutu
haavikemand kargab ruttu,
munakorvi seljas kannab,
Jalgadele valu annab;
asjalikud tema tõttest —
käes meil on ju lihavõttest.

Tuutu-luutu, tuutu-luutu
kuulake nüüd veel üht juttu,
kuulge kõik kel kuulmisnärvid
kuidas „Stari“ riidevärvid,
kuidas „Stari“ pesusine
korda saatnud tuhat ime.
Sellepärast, tuutu-luutu
pange tähel seda juttu.

kibedamalt. „Kujutlesin kunstniku karjäär teisiti. Kunstniku karjäär!“ kordas ta kurva irooniga. „Naeruväärne! Võin nüüd tööpoolest selle üle naerda, kuid alles biljuti nutsin selle üle. Kuid minu saatus on siiski kaasõdede omast parem, kuid pean teile midagi tunnistama, kapten Trent: Ma ei armasta teie maad ja tunnen end siin nii õnnetuna.“

Ma ei olnud üllatatud, sest ma ei ole Ameerikat iialgi paradiisiks pidanud nagu teda knjutletakse tihti. Sellepärast olen tihti imestanud, et välismaalased, kes tulevad siia, siin kohe ujuma hakkavad. Knid ma ei tahtnud seda Colett'le ütelda ja vaidlesin vastu:

„Ma ei mõista seda,“ seletasin ma. „Kogu maailm igatseb Ameerika järele. Meie maa on ometi ilus.“

„Teie maa on küllalt ilus,“ katkestas ta mind. „Kuid inimesed — brr! Andestage, et olen nii avameelne — ma ei tea tööpoolest mispärast, kuid mul on mõnikord tarvidus südant välja puistata. Igalpool on häid ja halbu inimesi, kuid ma arvan, et halvad siin on pahemad kui mujal. Head on väiklased, kitsarinnalised ja kõik, kes on vehepeal — see on enamus — on silmakirjateenrid. Need on kõige hullemad.“

„Teil näivad olevat halvad kogemused,“ vastasin ma. „Kindlasti leidub ka erandeid.“

„Kahtlemata, kuidas peaksin aga mina omas elus sarnaseid erandeid tundma õppima?“ vastas ta resigneeritud olakehitusega. Siis vaigis ta ja vaatas kurva naeratusega enese ette. Ka mina jäin tummaks, millest näed, et loobusin märkne tegemisest, et olen sarnane erand.

Pühade munade müüjad Tallinna turul.

„Miks ei lähe teie Euroopasse tagasi, kui tunnete end siin õnnetuna?“ küsisin siis.

„Ta tõstis silmad poolenisti minu poole, ta naeratas muutus veel kurvemaks,

„Teenin siin kaunis palju raha,“ vastas ta. „Igatahes rohkem, kui teeniksin Euroopas. Pealegi on mul võimatu praegu ära minna. Ärge küsige põhjust, peaksin jääma teile vastuse võlgu.“ Siis katkestas ta jutu lühidalt, nagu äranägemisele jõudes, et on ütelnud liig palju ja tõusis aeglaselt. „Pean minema,“ jatkas ta, ulatades mulle käe. „Saan direktioonilt laotuse, kui jään liig kaua ühe laua juure, pean julgustama külalisi jooma. Kas see käib mu kohuste hulka. Kas näen teid jälle?“

„Ma ei tea veel,“ vastasin ettevaatlikult. „Mina . . .“

„Kahju, oleks teiega heameelega kodumaa üle vestelnud. Ehk võime üksteisega mujal kokku saada? Tee ajal või nii,“ jatkas ta nagu äkilise idee mõjul, kuid langetas kohe jälle pea. „Kuid ei, tean, teie ei taha end näidata minuga viisakas lokaalis. Seda ei tee keegi. Nii siis, jumalaga.“

Neeruhaigetele keelab arst kofeiinisaldavate jookide tarvitamise, kuna kofeiin tunduvalt nõrgendab neerude tegewust, mistõttu verre jääb ümbertöötamata olijuid. Isegi terwetele inimestele ei ole soovitatav igapäewane neerude ärritamine, neeruhaigetele aga see on otse hädasohtlik. Täiesti kahjutu seewastu aga on kofeiinita ahtne oahkohw

HAG-KOHWI

„Ma ei olnud teinud veel edaspidiseid kavatsusi, kuid Colette ütles seda nii ausa kurbusega, et . . .“

„Et sina, lollvõsu, arvates, et murrad ta südame, talle lubasid kokkusaamise,“ katkestas Donald. Ta oli seni olnud vait, et mitte segada sõbra jutustust, kuid et see näis olevat lõpetatud, ei võinud ta teisiti, kui teha harilik, pilkav märkus. „Pea ütleva,“ jatkas ta siis, „sa tegid ta ülesande kergeks. Sind, suurt babyt, ei tohi jätta üksi ilusa tüdrukuga, muidu valmib õnnetus.“

Trenti meeleolu ei olnud sarnane, et oleks lubanud talle võtta kriitiliselt oma noore sõbra märkust. „Määrasin talle tõepoolest kokkusaamise,“ seletas ta, „täna lõunal Ritz-Carltoni hotellis, kui see huvitab sind. Mispärast oleksin pidanud raskendama ta ülesannet? Arvatavasti olen mina see, kes saab kasu sellest. Kuid jätame selle asja. Mis pead sina sellest loost?“

„Et tüdruk peab sind üle kuulama, ehk sind ka armuvõrku tõmbama, milles ta on kindlasti meister, otsustades sinu jutustuse järele.“

„See on ka minu arvamine,“ tähendas Trent. „Kuid ülekuulamise võtan enese peale ja armumise vastu olen kaitstud.“

„Loodetavasti,“ vastas Donald kuivalt. „Lapselikkude loomuste juures, nagu on sul, ei või seda ialgi teada. Mis tahad sina saavutada Colette läbi?“

„See on lihtne, ta on kahtlemata suure tundmatu sõbranna. Ta viib mind tema jälgile.“

„Endastmõistetavalt,“ seletas Donald kuivalt. „Sul on ainult vaja paluda ja ta ütleb sulle, mis teada tahad.“

„Ära ole edev,“ hüüdis Trent pahaselt. „Nähtavasti ei kuulnud sa poolt minu juttu. Jutustasin sulle täpselt telefonivestluse Colette ja tundmatu vahel. Viimane ütles lõpuks: „Igatahes näen sind täna öösel kodus nagu tavalikult.“ See võib ainult tähendada, et ta külastab Colette tihti. Meie lähem ülesanne on valvata maja, milles tüdruk elab.“

„Miks ei teinud sa seda eile öösel juba?“ küsis Donald.

„Ma tegin seda,“ seletas Trent. „Järgnesin talle klubist ta majani — ta elab vanas ehituses Minetta Lane'l, täitsa eraldatult — ja ma valvasin seal kella viieni hommikul, kuid seletan sulle, et keegi ei läinud sisse ega tulnud sealt välja.“

Kaheksateistkümnnes peatükk.

Hoiatused.

„Väga austatud härra!

Targad inimesed ei puutu asju, mis neile ei lähe korda. Selle juures võib ainult näpud põletada. Pidage seda meeles — Teie terve huvides.

Üks, kes soovib head.“

Trent pööras kirja, mille oli toonud panga jooksupoiss ta büroosse, mitu korda käes. „Harilik kirjutuspaber,“ pomises ta. „Kirjutusmasina kiri, mingisuguseid tundemärke.“ Siis läks ta suurde saali ja kutsus jooksupoisi enese juure.

„Kes tõi kirja?“ küsis ta.

„Üks härra,“ vastas poiss.

„Kuidas nägi ta välja?“

Jooksupoiss mõtles silmapilgu järele. „Ta! oli seljas tume palit ja peas must, kõva kübar . . .“

„Nagu kannavad sajadtuhanded,“ katkestas Trent kärsitult. „Kas puutus sulle temas midagi erilist silma?“

„Ei,“ vastas jooksupoiss, saades kartlikuks muidu nii lahke majadetektiiv karedatest küsimustest.

„Muidugi, muidugi,“ pomises Trent büroosse tagasi minnes. „Tänapäev leidub nii palju massprodukte nii kirjade kui ka käskjalgade materjali suhtes, et ma ei võinud oodata, et head sooviv härra valib paberi ja käskjala eriloomuga.“

Büroos võttis ta uuesti kätte „politseikroonika,“ mille lektüüri oli katkestanud jooksupoiss kirjaga, kui Trent parajasti oli jõudnud teateni, mis huvitas teda elavalt. Politseikroonika on määratud ainult New-Yorgi politsei siseteenistuse jaoks, kuid Trent oli suutnud läbi viia, et ta võis kasutada seda ka peale ametist lahkumist. Number, mida ta hoidis käes, oli värskest pressilt tulnud ja haises trükimusta järele.

Artikli kohal, mis huvitas Trenti, seisis: Salajane! Veel mitte ajakirjandusele edasi antud! Selle all seisis kuivas, ametlikus keeles:

„Veepolitsei leidis täna, vara hommikul, korjuse, mis oli Hobokenis kaldale uhtud. Seljas oli laibal elegantne frakkükilond kõige peenemast materjalist, kõige parem pesu, lakk-kingad ja siidvoodriga frakk-cape. Surnul on Anglo-Saksi tõugu reeglipärane nägu, helepruunid juuksed ja sinised silmad. Ta riiete taskud olid täitsa tühjad, välja arvatud vestitasku, milles oli monokl. Isiku kindlakstegemine siia maani võimatu. Oletatakse tapmist. Arsti arvates võib laip ai-

nult lühikest aega vees viibinud olla. Kuri-tegu on siis sündinud öösel. Teateid selles asjas võtab vastu politseipeavalitsus, aktid 4320.“

„Frakk, frakkmantel, monokl,“ pomises Trent mõtlikult. Siis võttis ta telefoni kuuldetoru ja palus ühendust Savoy-Plaza hotelliga.

„Siin erus politseikapten Trent,“ algas ta. „Teie juures elab härra, nimega Stanford. Kas võin temaga kõnelda?“

„Üks silmapilk,“ kuulis Trent vastavat hotelli teenijat. Siis järgnes vaikus. Alles mõneminutilise, kärtsitu ootamise järele teatas hotell end uuesti.

„Kas olete veel seal? Mister Stanford ei ole omas toas ja ma kuulen praegu, et ta ei ole veetnud ööd hotellis. Mispärast teie küsite? Kas temaga midagi on juhtunud?“

Trent viivitas vastusega. Kuna ta veel kaalus, mis ütelda hotellile, koputati ta uksele. Lühidalt otsustades, riputas ta kuuldetoru üles. Ta teadis küllalt ja teda ei huvitanud mõtted, mis tekivad Savoy-Plaza hotellis kadunud külalise üle. — „Sisse,“ hüüdis ta.

Üks pangaametnik pistis pea ukse vahelt sisse. „Mister Miller soovib teiega kõnelda,“ ütles ta. „Ta palub teid oma juure büroosse.“

Trent oli üllatatud. Vana raamatupidaja oli talt viimasel ajal eemale hoidnud. Alates päevaga, kui Miller kutsuti jutuajamise kestel temaga ülemuse juure, oli ta kõnelenud Trentiga ainult kõige vajalikumate äriasjade üle. Trent tahtis juba toast lahkuda, kuid peatas siis uuesti. Ta pilgud rändasid lakke ja peatusid väikeses avaruses, milles oli ventilaator. Ta vaatles seda tükk aega mõtlikult. „Palun, ütlege härra Millerile,“ vastas ta käskjalale, „et palun teda siia tulla. Ma ei või praegu büroost lahkuda.“

Juba pilk vana härra näole näitas Trentile, et see ei olnud igapäine äriasi, mille pärast tuli Miller. Milleri kuivetanud, kortsuline nägu läikis rõõmsas ärrituses. Miller oli ajanud seljast musta, läikiva alpaka-kuue, mida kandis büroos, ja kavatses nähtavasti välja minna.

„Tahtsin teiega jumalaga jätta, mister Trent,“ algas ta kergelt kõhatava häälega. „Reisin ära.“

Trent oli üllatud. „Nii, nii,“ pomises ta. „Väike puhkusreis?“

„Ei, ei,“ vastas Miller, „seda ei või ma enesele lubada. Reisin panga asjades, õigupoolest härra Armstrongi ülesandel. Tegin talle ammu juba ettepaneku, et laseb kont-

Parim kink

noortele ja vanadele Ülestõusmise-pühadeks on

Peeter Grünfeldt'i

Minu kodu.

Kogu luuletusi kodumaale.

Selle raamatu on vana kirjanik pühendanud neile, „kellele armas on Eesti areng, kellele kallis on kodu ja töö“.

Hind 2 krooni.

Saada „Romaani“ talitusest ja kõigist parematest raamatukauplustest.

rollida ettevõtete raamatud, milles ta on osanik, mitte sellepärast, et see oleks mu kohus, kuid kui inimene istub aasta aasta järele ühel kohal, igatseb ta eemale ja mu tervis pole ka mitte kõige parem.“

„Mõistan teid,“ ütles Trent, kui Miller peatas. „Reis, mis ühendab meelepärast kasulikuga ja pealegi sünnib panga kulul, on kahekordne lõbu.“

„Nii see on,“ seletas Miller, „kuid Armstrong ei olnud sellega siianaani nõus. See olevat ülearune, ütles ta, ja liig kallis. Täna hommikul lasi ta mind aga enese juure kutsuda ja ütles mulle, et nüüd ometi teeb mu nõu järele. Pangaäri olevat praegu nii loid, et ta hästi saavat minuta läbi. Oigupoolest olevat ta tahtnud poega saata, kuid noor härra tõendavat, et ei võivat minna —, arvatavasti sellepärast, et ei saa kaasa võtta sõpru ja klubi.“

„Siis ei näe ma teid pikemat aega,“ ütles Trent kahetsevalt. „Kuhu teie reisite?“

„Esiialgu Brasiiliasse, kus Armstrong on kohviistanduses osanik. Seal Venetsuelasse, kus ta omab õlikaevanduse aktsiad, siis Meksikosse, kus talle kuulub hõbekaevandus. Jutustasin teile vist juba kord neist asjust?“

„Teie tahtsite neist jutustada,“ parandas Trent, „kuid meid katkestati ja teie ei tulnud enam selle aine peale tagasi.“

Miller näppis häbelikult oma halli, vana-moelist põskhabet. „Jah, jah, ma tean,“ pomises ta. „Imelikul kombel hakkas pere-meeks, kui ta juure läksin, sellest samast asjast peale, kuigi muidu kõneleb harva selle üle. Ta kinnitas mulle, et ma ei tohi kõnelda kellelegi tema ettevõtetest, mis ju ei kuulu panga asjade hulka, ka teile mitte. Ma vaikisin sellepärast. See on veider juhus, et ta samal silmapilgul tuli sellele asjale, kui meie sellest olime teinud juttu.“ (Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Mõtted armastusest ja naistest.

Prantsuse kirjanik Anatole France.

Armastus, metsik armastus, on omandanud tsivilisatsiooni abil mängu korrapärasuse, ja kõrge ilma inimesed jälgivad ta reegleid. See on keeruline ja raske mäng; väga elegantne mäng. Kuid ikkagi on see loodus, tume ja halastamata loodus, mis on ta eesmärgiks. Ja seepärast pole olemas julmemat ja ebamoraalsemat mängu kui tema . . .

La Vie Littéraire IV

Ainult egoistid armastavad naisi tõelikult.

Le Lys Rouge.

Iga inimolevus kujutab enesest midagi muud ja uu igale uuele vaallejale. Selles mõttes võib öelda, et üht naist pole veel kunagi omanud kaks meest.

Le Lys Rouge.

Väikesed tütarlapsed tunnevad loonulikku soovi korjata lilli ja tähti. Kuid tähed ei lase end sugugi korjata ja õpetavad sellega väikestele tütarlastele, et on olemas selles maailmas soove, mida kunagi ei rahuldada.

Pierre Nozière.

Tõepoolest, aatomid, mis liituvad, et luua selle naise, moodustavad silmale armsa kombinatsiooni. Kuid see on vaid looduse mäng, ja need aatomid ei tea, mis nad teevad. Nad lahkuvad ühel päeval sama ükskõiksuses üksteise juurest, nagu nad kunagi liituvad. Kus on praegu aatomid, kes moodustasid Lais'e ja Kleopatra? Ma ei eita: naised on vahel ilusad, kuid neid koormavad rasked armutused ja vastikud ebamugavused. Seile peale mõtlevad mediteerivad vaimud, kuna vulgaarne mees seda sugugi ei näe. Ja naised inspireerivad armastust, kuigi pole mõistlik neid armastada.

Thais.

Kõik naerab meie üle, taevast, astrid, vihm, tuulehülid, vari, valgus ja naine,

La Rôtisserie de la Reine
Pédanque.

Näha ilusat naist — see on suur vara ausale mehele.

Le Mannerquin d'Osier.

Ta oli vanuses, mil naised igatsevad olla armastud, et jääda ilusaks.

La Vie Littéraire IV.

Kui naine teeb suure patu, andudes raha eest, siis teeb ta veel suurema, andudes eimillegi eest; sest esimesel puhul toimetas ta oma elu ülalpidamise nimel ja teda võib — kui mitte õigeaks mõista, siis omelt

õigustada, ka väärib ta igati jumalikku halastust, sest Jumal keelab ära enesetapmise ja ei taha, et ta lapsed — kes on ta templid — hävitaksid iseendid; muu seas: andudes, et elada, on naine alandlik ja ei tunne lõbu, asjaolu, mis vähendab pattu. Kuid naine, kes andub eimillegi eest, patustab himuga, hõiskab oma patu. Upsakus ja nauding, millega ta koormab oma roima — raskendavad surmakaalu.

L'Île des Pingouins.

Naine rindadeta, see on voodi patjadeta.

La Rôtisserie de la Reine
Pédanque.

Ainult see on kallis, mida kardetakse kaola'a.

La Vie Littéraire.

Teadus on asjata ilma armastuseta.

Le Puits de Sainte-Claire.

Teatud naised on paremad kui teatud mehed, ja teatud mehed on vähem head kui teatud naised. Seltest selgub, et kaks sugupoolt pole sugugi nii erinevad kui mõeldakse, ja et — vastuoksa — on olemas mehelikku paljudes naistes ja naiselikku paljudes meestes.

Sur la Pierre Blanche.

Kannatustes peitub rõõm. Need, kes armastavad, teavad seda.

Le Puits de Sainte-Claire.

Meie moes romaani kirjanikkude lugejate seas on enam naisi kui mehi.

Ja naistele võlgneb tänu nüüdiseja romaani vaim ja suund, sest on õige, kui öeldakse, et kirjandus on sama hästi publiku kui autorite töö. Ainult hullud räägivad omaette, ning monomaania on seegi, kui meie romaani kirjanikud on tahmata ja tihliti teadmata valinud teemiks selle, mis „meeldib daamidele“.

La Vie Littéraire.

Isik — rahvus — inimkond.

Nagu üksik isik oma tõe jõu ainult võib avaldada, kui ta oma omapärase loomu tugevaks ja selgeks kehastub, nii peab ka kogu rahvas põhjalikult sellest aru saama, mis temas peitub erilist ja olulist ja mida ta sel alal võib saavutada. Meie pole, nagu iga teinegi rahvas — ainult liik teatud arv eksemplare, vaid me o'leme omapäraseid vaimuelu ilmutused ja teotsused; meie teenime vaimuelu seda enam, mida enam me arendame oma rahvuse loomu inimkonna terviku piires.

Rudolf Eucken.

Rätsepaäri
J. PUKSBERG

Pikk tän. 43, kõnetr. (2)11-79.

Ladus alati saadaval parimate **inglise vabrikute** riided uuemates mustrites.

Pidude puhul üüritakse head **frakk- ja smoking** ülikonnad.

Austusega

J. PUKSBERG.

Esimese klassi rätsepaäri

Kirjuseep
„MARMOR“

on lühikese ajaga saanud igas majas esimese järgu tarbeaineks, sest

Kirjuseep Marmor — vahutab hästi.

Kirjuseep Marmor — kulub äärmiselt vähe.

Kirjuseep Marmor — on hea lõhnaga

Kirjuseep Marmor'iga — pesu pestes jääb pesu värskeks, lõhnavaks ja valgeks.

Tähelepanu: Iga tükk kannab templit „MARMOR“. Ilma selle templita ei lase vabrik ühtki tükki müügile.

Seebi- ja soodavabrik
PH. VAHTRIK ja J. MOSES,

Tallinnas, Paldiski mnt. 46,
tel. 432-40.

Ilusaim ja väärtuslikum
kingitus kevadpühiks

on **Romaan'i** köidetud aastakäigud:

Aastakäik	1922 a.	tugevas köites	Kr. 7.—
„	1923 a.	„	„ 9.—
„	1924 a.	„	„ 9.50
„	1925 a.	„	„ 9.50
„	1926 a.	„	„ 9.50
„	1927 a.	„	„ 9.50
„	1928 a.	„	„ 9.50
„	1929 a.	„	„ 9.50
„	1930 a.	„	„ 9.50

Müügil suuremates raamatukauplustes.

Pesu- ja pudukauplus

J. Valbe, Estonia pst. 29
(V. Tartu mnt.nurgal)

soovitab daamide ja härrade pesu, sukke, sokke ja kõiksugu pudukaupa.

Rikkalik valik
ja mõõdukad
hinnad.

Estonia puiestee 29.

„Kaitse Kodu!”

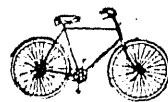
1931. aastal

ilmub heal paberil, värvilise trükiga ja valitud sisuga, kaunistatult rohkelt piltidega.

Erilist rõhku paneb „Kaitse Kodu!” käesoleval aastal oma pildiosakonnale.

Saatke „Kaitse Kodu!” le avaldamiseks vanemate kaitseliidu tegelaste näopilte nende tähtsamatel sünni- ja pidupäevadel.

Malevlased ja mõtteosalsed! Aidake kaasa „Kaitse Kodu!” levitamisel. Teadke, et iga uue tellija juuretoomine aitab muuta paremaks „Kaitse Kodu!” sisu.

Jalgratas ei mune,

sest keegi seda temalt ei nõua. Nõutakse aga, et ratas olgu tugev, kerge käiguga ja elegantse välimusega. **VANDERER, DIAMANT, SVIFT** ja **HOPPER** on niisuguste omadustega.

Meie 30-a. äritegevus kindlustab kauba pakkumisel vaid parimat. Kirjalik vastutus! Järelmaks võimaldatud. Nõudke katalogi Nr. 12.

Lier & Rosshaum

Tallinn, Viru t. 7. Tel. 433-34.

Inventurväljamüük.

Milanees ja poolsiidiriidid

müüa suurel ja väikesel arvul

K/m „TEKLA“

vabrikuladudes:

TALLINNAS — Viru 14 krt. 1, sissekäik väravast
PÄRNUS — Annus ja Blumenfeldti kpl., Rüütli 25,
NARVAS — G. Rumjantsevi kpl., Suur 19,
VILJANDIS — G. Romantsovi kpl., Lossi tän.
TARTUS — Km. „Tekla“, Uusturg 16.

Praak ja riiderestid alandatud hinnaga.

Hästitoitvaid ja maitsevaid lõuna-, hommiku- ja õhtusööke valmistatakse

Dunkri t. 6
söögimajas.

Palun külastage!

Austusega:

Omanik.

A.-S. OSKAR KILGAS

Trikoo-, pitsi- ja sukavabrik.

Tallinn, Volta 3.

Oleme kevadhooajaks müügile lasknud uued siidi-, kleidi-, pesu-, voodri- ja ülikonnariided: **Flamengo Gre, Crêpe-de-chine, Boston-Cheviot, Taft, Duchesse, Crêpeline, Crêpe satin, Rips, Poppeline, Veloutine** jne. jne.

Endises headuses soovitame:

Sukki, sokke, trikood, trikoopesu, paelu, pitse, milanaise jne.

Eriti juhime lugupeetud ostjaskonna tähelepanu meie **Cotton-sukka-dele**, mis on esimesed Eestis valmistatud kuna seniseid ainult väljamaalt toodi. **Cotton-sukad** — on koetud ja kahandatud jalavormi järele. —

Pesus ei veni!

Kaubad varustatud vabriku märgiga ja saadaval üle maa.

Restoraan-Hotel „EUROPA“

TALLINN, Viru tän. 24,
kõnetraat (2)11-68.

Peale kapitaalremondi—võrratult puh-
tad ja mugavad toad ja kabinetid.

Soojad ja külmad söögid.

Soojad söögid elektri-
pliidilt.

Lõunad igapäev kl. 1—5.

Muusika kl. 1/22. p. — 1/21. õösel.

Kõikide välismaa ja kodumaa pari-
mate veinivabrikute veinid ja liköörid.

Ameerika Express

Riiete keemiline puhastamine,
kiirpressimine ja paran-
damine.

Daamide siidi- ja
igasuguste kleitide
puhastamine.

Värvimine, plisseerimine,
dekateerimine.

AMEERIKA EXPRESS

Narva mnt. 4, telef. 300-22.

A.-S.

„KINO-MODERN“

Tallinnas, S. Tartu mnt. 4^a, kõnetr. 304-68.

Uuemaaja sisseseadega,
mugavate ruumidega,

alati huviküllaste piltidega ja hea muusikaga on ja jääb alati
pealinna parimaks ja hinnalt kõige kättesaadavamaks kinoks.

Platside hinnad:

Looshid . . . . . 80 senti || I plats . . . . . 65 senti || III plats . . . . . 40 senti
Rõdu . . . . . 65 „ || II „ . . . . . 55 „ || IV „ . . . . . 25 „

Väljapaistev pühade eeskava:

veetlev Marlene Dietrich ja võrratu Cary Cooper

erakordses laulu - helilöökfilmis

„MAROKKO“.

Kaunistage oma kodu
ja ostke oma mööblid

Narva m. 4.
Mööblitööstusest
„ILONA“

Rikkalik valik

magadistoa-,
söögitoa-,
saali- ja
kabinett-
garnituure ja
üksikmööbelt.

Hinnad kõigile soodsad!

A.-S. Odori

lõhnaõlid ja kölniveed:

Pompadour

Chypre

Königslieder

ja L'Origan

on parimad.

Ostke, toetage kodumaa tööstust.